Nº. 287. Aº. 1860.

ZATURDAG 1 DECEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, Nº. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

KAAP DE GOEDE HOOP.

Kaapstad 22 *october*. — Had het verblijf van Prins Alfred in deze Kolonie voorloopig perk aan de politiek gesteld, de afgeloopen maand heeft zich vooral in de Oostelijke provincie door veel bedrijvigheid in dat opzigt gekenmerkt. Men weet dat de afscheiding der twee provincien aldaar sedert lang vele voorstanders telde en dat de zaak jaarlijks in het Parlement ter sprake kwam, maar door gebrek aan eendragt onder de Oostelijke leden mislukte, terwijl de Westelijke leden verlangden dat de bevolking der Oostelijke provincie haren wensch regelregt te kennen zou geven, tot welke proef de vertegenwoordigers uit deze laatste den moed schenen te missen. Thans is de zaak der afscheiding op eene wijze aangevat die duidelijk schijnt te toonen dat het er ernst mede wordt. Ter gunste dier afscheiding werd, behalve de moeijelijkheid voor de Regering om op zoo verren afstand de grenszaken te behartigen en voor de vertegenwoordigers om elk jaar naar de Kaapstad te komen, voornamelijk het voortrekken der Westelijke provincie door het Parlement aangevoerd, waardoor de Oostelijke gevaar geloopen heeft om door eene belasting op den uitvoer van wol gedrukt te worden, en het ondernemen der werken van den zeebreker aan de Tafelbaai door de Regering, waartegen nagenoeg al de Oostelijke leden zich verklaard hadden. Het sein der beweging ter gunste der afscheiding was gegeven door het besluit om den verkoop van Kroonlanden niet aan te bevelen alvorens de zaak beslist zou zijn. Verscheiden Afdeelingsraden volgden dat voorbeeld en thans worden druk vergaderingen tot dat doel gehouden. De eerste had te Porth Elizabeth plaats, in welke de invloedrijkste lieden het aandringen op afscheiding en het oprigten van een afscheidingsverbond goedkeurden. Te Somerset, Grahamstadt en elders had hetzelfde plaats, waarbij het opmerkelijk is dat de bevolking ten platten lande, zoo Engelsch als Hollandsch, zonder onderscheid voor de afscheiding is. De stemming te Graaf Reinet kent men nog niet.

Eene andere niet minder belangrijke wijziging is welligt nog echter op handen. Vroeger is gemeld, dat Britsch Kafferland tot eene afzonderlijke kolonie verheven staat te worden en dat sir G. Grey weldra naar de grenzen vertrekken zou om de noodige maatregelen daartoe te nemen. Het plan om eenige gedeelten der kolonie aan Kafferland te trekken schijnt op den achtergrond geraakt, maar daarentegen wordt meer en meer van eene uitbreiding van Britsch Kafferland ten noordoosten en Natal ten zuidwesten gesproken, waarbij het vruchtbaar onafhankelijk Kafferland tusschen haar verdeeld zou worden en de rivier Umtale de grens uitmaken zou, terwijl Natal eene vergrooting ten noorden zou ondergaan, met welk plan men in Natal, behoudens een enkel bezwaar, sterk ingenomen schijnt te zijn. Adam Kok is nu in de Kaapstad, om over zijn nieuw gebied met de Regering te raadplegen, die ongenegen schijnt zijn plan te billijken, tenzij hij een vassal van het Engelsch Gouvernement worden wil, waaraan hij de voorkeur boven eene verlenging van zijn verblijf in zijn tegenwoordig gebied schijnt te geven en zich met 2000 huisgezinnen in zijn nieuw Land te willen vestigen. Hij en zijn volk behooren tot een gemengd ras, onder hetwelk nog al eenige beschaving heerscht, terwijl allen het Christendom belijden.

Op de vroeger besproken vereeniging van den Vrijstaat met de Zuid-Afrikaansche Republiek schijnt thans weinig of geen kans meer te bestaan. Nadat de heer Pretorius, ten gevolge van gerezen geschil met den Volksraad, zijn ambt als President van den Vrijstaat had nedergelegd, stelde de Volksraad dadelijk den heer Schoeman tot waarnemend President aan, en heeft de deputatie uit den Vrijstaat besloten hem te ontvangen. Ofschoon men nu den afloop der onderhandelingen met hem nog niet kent, bewijst het gebeurde duidelijk genoeg dat de Volksraad de vereeniging der twee Staten wil tegenwerken.

Overvloedige regens hebben in de westelijke provincie de vrees voor een slechten oogst nog meerendeels doen wijken, en ook in de oostelijke schijnt men nog al goeden moed, ook op het wolsaizoen, te hebben. De verandering van het Engelsch belastingstelsel op den invoer van wijn baart onzen wijnboeren nog grooter angst dan de ziekte die zich in de wijngaarden geopenbaard heeft. Verder heeft zich aan de Kaapstad het misnoegen onder de aangevoerde Engelsche landverhuizers op nieuw en sterk geopenbaard. Zij klagen dat de Regering valsche voorstellingen omtrent de werkloonen, den prijs der levensmiddelen en de vraag naar arbeid gedaan heeft. In de oostelijke provincie daarentegen zijn de landverhuizers tevreden. Men denkt overigens dat een 5000tal landverhuizers uit Nieuw Schotland naar Kafferland zal overkomen, waar 90,000 acres land voor hen afgezonderd zijn.

Aan den spoorweg wordt in den laatsten tijd druk gewerkt. Het beheer der telegraaf tusschen de Kaapstad en Simonsstad is aan eene maatschappij gekomen en men spreekt van een plan tot het aanleggen eener telegraaflinie tusschen Port Elizabeth en Grahamstad. Ook aan den zeebreker is men druk bezig.

Wat het godsdienstige betreft, in enkele dorpen der westelijke provincie heeft zich wel eene zoogenaamde herleving geopenbaard, maar nog niet zeer ver uitgebreid. Ook gaat zij niet van die hevige verschijnselen gepaard als in Ierland en elders het geval is geweest.

ENGELAND.

LONDEN 29 November.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Behalve de depêches van lord Elgin, waarvan de inhoud u bereids bekend is, publiceert de London Gazette in een bijvoegsel nog eenige latere die ook aan het bureau van buitenlandsche zaken zijn ontvangen. Lord Elgin beschrijft daarin meer breedvoerig de onderhandelingen, waarin hij met de nieuwe plenipotentiarissen Prins Tsai en Muh is getreden. De discussie die de heeren Wade en Parkes met de overheden hadden was lang en vervelend, maar beloofde overigens tot goede resultaten te zullen leiden. De Keizerlijke Commissarissen verwittigden lord Elgin dat zij thans de magt hadden den vrede te sluiten en dat zij volgaarne bereid waren eene conventie aan te gaan gelijk aan die onlangs door Kweilliang aangeboden. Zij stemden tevens toe dat lord Elgin zich met een escorte van duizend man naar Tang Chow zou begeven en dat de armee zich op 1½ mijl van Chang Kiawan zou legeren. Lord Elgin deelt verder de genomen maatregelen tot bevrijding der gevangenen mede en spreekt Prins Tsai en zijn collega van de beschuldiging van voorbedacht verraad vrij, maar schrijft de gevangenneming toe aan de list van Sang-Kolin, den Tartaarschen generaal. Eene nieuwe Chinesche commissie is volgens die depêches nu belast met lord Elgin verder te onderhandelen.

De plaatsvervanger van graaf Persigny, graaf Flahaut, is hier aangekomen en is druk bezig met het afleggen van bezoeken bij de respective leden van het Corps Diplomatiek. Graaf Persigny, die herhaalde malen depêches van den Keizer heeft ontvangen, om zoo spoedig mogelijk naar Parijs terug te keeren, zou gisteren te Parijs verwacht zijn. Indien ik evenwel mijne inlichtingen mag gelooven, is de graaf nog niet vertrokken en zou hij zelfs voornemens zijn nog eenige dagen hier te vertoeven.

De anti-Napoleonisten zijn verheugd over het artikel van den heer Boniface in den Constitutionnel. Het bevestigt, zeggen zij, volkomen het ongunstig oordeel dat zij over het Keizerlijk decreet uitspraken. Niets kon meer de onbeduidendheid van dat decreet en de despotieke beginselen van Napoleon doen uitkomen dan dat half officieel artikel. Het is ook trouwens niet te wederspreken dat de schrijver ons zijdelings doet verstaan dat Napoleon geenszins voornemens is zijne constitutionele wijzigingen uit te breiden, veel minder voornemens is volkomen vrijheid van drukpers te verleenen. Er zijn hier velen die misschien wel niet ten onregte beweren dat de Keizer door die kunstgreep de liberalen als werktuig tegen de priesters wil gebruiken, die het hem op het oogenblik bijzonder lastig maken. Zou hij daarin slagen? Indien hij zich bij het afgekondigde decreet bepaalt, dan vrees ik er voor.

Keizerin Eugénie zet hare reis in Schotland onvermoeid en zonder tusschenpoozen voort. Zoo als ik u gisteren schreef kwam zij maandag avond te Glasgow aan. Dingsdag morgen werd de Lord Provoost, benevens de overheden der stad, door den hertog van Hamilton aan H. M. voorgesteld en werd door eerstgemelden een adres aangeboden. De Keizerin beantwoordde dat met hare gewone voorkomendheid, bedankte voor de vriendschappelijke uitdrukkingen daarin voorkomende en uitte den wensch dat de vriendschap en goede verstandhouding die tusschen Groot-Brittanje en Frankrijk bestaat, steeds zou voortduren. In den loop van den dag bezocht de Keizerin de voornaamste gebouwen, benevens de hoofdkerk der stad, en werd overal met eerbewijzingen en luide toejuichingen ontvangen. Denzelfden dag bezocht H. M. ook het Hamilton paleis en de daaraan grenzende tuinen, en vertrok nog dienzelfden avond van Glasgow naar Loch Lomond en Loch Katrine.

Napoleon wordt nog steeds hier verwacht. Uit goede bronnen verneem ik dat, indien de Keizer aan zijn voornemen gevolg geeft, hij in de eerste dagen van de volgende maand zal aankomen en zich niet naar Windsor maar naar Osborne begeven zal, waar de Koningin ook Keizerin Eugénie zou afwachten.

Gisteren avond hield de Lord Kanselier een Kabinets-diner in zijne residentie Knightsbridge. Al de Ministers waren daarbij uitgenoodigd.

De Morning Post deelt de navolgende depêche van zijn Parijschen correspondent mede: Daar de bezetting van Terracina door de Fransche troepen door verschillende bladen als eene handeling van interventie van Frankrijk in de Italiaansche aangelegenheid is voorgesteld, is het passelijk te zeggen dat de geheele provincie Velletri, waarvan Terracina een gedeelte uitmaakt, door de Fransche troepen bezet is op verlangen van het Romeinsche Gouvernement en bij kracht van overeenkomst tusschen Frankrijk en Sardinië. Die handeling verdient dien ten gevolge niet langer gelaakt te worden.

Behalve de 1700 Garibaldische soldaten, die volgens telegrafisch berigt naar hunne haardsteden zijn teruggekeerd en naar Genua zijn ingescheept, keeren ook hier dagelijks eenige van onze pleizierreizigers terug. Ik kan u verzekeren dat zij er volstrekt niet op gesteld zijn het uitstapje te hervatten. Zij hebben het reisje duur betaald en zullen het niet ligt vergeten. Het tafereel dat zij van de ellende hunner makkers ophangen is meer dan treurig. Niet alleen waren zij aan al de gevaren van den oorlog blootgesteld, maar werden zij daarenboven zonder bescherming en zonder hulp onmeedoogend aan honger en dorst ten prooi gegeven. Gebrek aan voedsel moet inderdaad zoo groot zijn geweest dat zij het vuil uit de goten slorpten en velen door ziekte, vermoeijenis en koude uitgeput omkwamen.

Robert Henry Ashtow, beschuldigd van zijne 16jarige dochter, tijdens de afwezigheid zijner huisvrouw, te hebben onteerd, is gisteren door de jury schuldig verklaard en tot levenslangen dwangarbeid veroordeeld.

De weduwe van sir Charles Napier heeft door den Portugeschen ambassadeur alhier van den Koning van Portugal een condoleantie-brief ontvangen. De brief getuigt van de bijzondere hoogachting die Z. M. voor den overledene gevoelde, alsmede van de erkentelijkheid voor de veelvuldige diensten door den admiraal aan den Koning bewezen.

— Prins Alfred heeft het fregat Euryalus verlaten, om zich met de dienst op een linieschip bekend te maken, en begeeft zich met dat doel in de maand januarij, aan boord van de St. George van 90 stukken, naar Oost-Indië en Noord-Amerika.

— Men verwacht dat de Keizerin der Franschen, alvorens Engeland te verlaten, de Koningin, hetzij te Windsor of te Osborne, een bezoek brengen zal. Naardien dat bezoek noodwendig een niet-officieel karakter hebben moet, zal Osborne denkelijk de plaats der ontmoeting van de twee Vorstinnen zijn.

— Tijdens de Keizerin der Franschen zich aan het station van den spoorweg naar Perth bevond, trok een soldaat hare aandacht, die verscheidene decoratien wegens actieve dienst droeg, doch zeer ziekelijk bleek te zijn. Door medelijden getroffen, schonk zij hem eene kleine gift, toen een der aanwezigen, met meer gedienstigheid dan goeden smaak, H. M. te kennen gaf dat zij iemand beweldadigd had die te Waterloo had gestreden. „Dan verdient hij des te meer geholpen te worden, antwoordde de Keizerin, want hij heeft met een dapperen vijand te doen gehad."

— De Hertog van Norfolk, wiens afsterven bereids vermeld is, was den 7 november 1815 geboren. Ofschoon Roomsch-Katholiek ontving hij zijne eerste opleiding in de school te Eton, studeerde vervolgens te Cambridge, diende gedurende korten tijd in de Koninklijke garde, had van 1837 tot 1852, eerst voor Arundel, daarna voor Limerick, zitting in het Lagerhuis en nam in 1857, na den dood zijns vaders, diens plaats in het Hoogerhuis in. Slechts zeldzaam voerde hij het woord, en dan nog alleen als het uitsluitend Katholieke belangen betrof, welke hij altijd ijverig ondersteunde. Uit zijn huwelijk met de tweede dochter des admiraals Lyons zijn twee zonen en zes dochters overgebleven. De oudste dier zonen, nu de erfgenaam van het pairschap, telt naauwelijks 13 jaren.

— Het totaal der aangegeven uitvoeren in de maand october heeft £ 11,232,181 bedragen, tegen £ 10,263,797 in dezelfde maand van 1858 en £ 10,717,873 in die van 1859. De invoer van koffij in de vorige maand was 8,184,884 ponden, tegen 7,291,702 in october 1858 en 7,246,089 in october 1859, waaronder voor binnenlandsch gebruik 3,170,883 ponden in october 1860, tegen 2,879,336 in dezelfde maand van 1858 en 2,880,468 in die van 1859. In october 1860 zijn 671,789 centenaars ongeraffineerde suiker ingevoerd, tegen 751,020 centenaars in october 1858 en 706,004 centenaars in october 1859.

3651 schepen, voor de buitenlandsche vaart gebezigd en gezamenlijk van 950,281 tonnen, werden in de afgeloopen maand ingeklaard, tegen 3563, gezamenlijk van 845,664 tonnen, in october 1859. Uitgeklaard werden in october dezes jaars 3940 schepen, gezamenlijk van 937,474 tonnen, tegen 3885, gezamenlijk van 898,779 tonnen, in dezelfde maand van 1859. Het getal der in october 1860 voor de kustvaart gebezigde ingeklaarde schepen was 12,071, gezamenlijk van 1,397,242 tonnen, en dat der uitgeklaarde 13,015, gezamenlijk van 1,450,997 tonnen. In october 1859 waren deze cijfers 13,202 schepen, te zamen van 1,432,708, en 13,318 schepen, te zamen van 1,422,999 tonnen.

— In de laatstleden zaturdag geëindigde week was het getal der sterfgevallen in deze hoofdstad 1257, derhalve 74 boven dat in de voorlaatste, maar nog 119 beneden het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren. Onder de gestorvenen waren er 275 die den meer dan 60jarigen leeftijd bereikt hadden.

Het getal der hier in de vorige week geborenen was 1813, namelijk 926 jongens en 887 meisjes, zijnde 222 boven het gemiddelde in dezelfde week der jaren 1850 tot 1859.

— Uit Parijs meldt men dat sir J. Bowring laatstleden zaturdag de eer had in een bijzonder gehoor bij den Keizer te worden toegelaten.

FRANKRIJK.

PARIJS 29 November.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De verschillende gewijzigde publieke opinie ten aanzien van de jongste constitutionele hervormingen is thans vrij duidelijk te herkennen. Men kan daarbij drieërlei partijen onderscheiden. Die der in opregtheid tevredenen, aan het hoofd waarvan zich het Journal des Débats bevindt, dat er naar streeft om behulpzaam te zijn in de regelmatige ontwikkeling van de verkregene wijzigingen; die der ontevredenen, die zich op een afstand houden en in elke concessie aan de vrijheid een gevaar zien voor de openbare veiligheid, of liever voor de leerstellingen van het goddelijk regt; eindelijk de altijd talrijke bende van officieuse personen, die steeds gereed zijn om alles te prijzen, alles goed te keuren. Ik zou nog wel eene vierde partij kunnen vinden, vertegenwoordigd door la Gazette de France, die gebruik zal maken van de meerdere vrijheid door de Regering verleend, tot het voeren van eene dynastieke oppositie. Wij zullen weldra al deze partijen werkzaam zien.

De Keizer jaagt heden te Compiègne en wordt tegen morgen avond te Parijs terug verwacht; aanstaanden zaturdag wordt er in het paleis der Tuilerien een Ministerraad gehouden, waarin de nieuwe hervormingen het onderwerp ter behandeling zullen zijn en welligt nog andere, zoo althans daarvan sprake kan wezen.

Prins Murat verschijnt wederom eens op het tooneel der pretendenten. Bij gelegenheid van het bekend worden van zijn eersten brief, heb ik u medegedeeld dat deze kandidatuur in het geheim werd ondersteund door den Keizer, die zich bij zijn protest tegen de schending der Pauselijke grenzen zijne toekomstige handelingen had voorbehouden. Het is opmerkelijk dat in den brief des Prinsen het beginsel van eene confederatie wordt voorop gesteld. De geheele federalistische partij zou zich dus rondom deze kandidatuur kunnen scharen. De Prins komt tegen de politiek, door Sardinië ten aanzien van de Beide Siciliën gevolgd, met eene heftigheid op, die, zelfs al ware zij billijker in hare argumenten, toch nog verdacht zou klinken uit hoofde van de regten welke de familie Murat op den troon van Napels meent te kunnen doen gelden. Zijne meening, aangaande den tegenwoordigen staat van zaken in Italië, ofschoon zij naar den schijn enkel gegrond is op zijne gevoelens van genegenheid voor dat Land, is niet belangeloos genoeg om eenig gezag te bezitten. Wat de beschuldiging van omkooping en geweld betreft, welke de Prins opwerpt tegen de stemming door de Napolitaansche en Siciliaansche bevolking uitgebragt, — Prins Lucien weet zeer goed dat nog nooit eene omwenteling heeft plaats gegrepen, zonder dat dergelijke betreurenswaardige elementen er zich mede hebben vermengd, en zij is in zijnen mond van niet meer kracht dan in dien van den Minister van buitenlandsche zaken van Koning Frans II, die haar ook heeft uitgesproken in zijne protesten, alsof de intrigues van enkelen de handeling en de gezindheid van een geheel volk zouden kunnen leiden, wanneer zulk eene volksmanifestatie geen dieperen grond en reden van bestaan bezat.

Het kanon der Invaliden heeft heden, luide genoeg, de tijding aangekondigd van de dubbele overwinning door de geallieërden in China behaald op eenen vijand, die bij herhaling de toevlugt neemt tot verraad zoo op het oorlogsterrein als op dat der diplomatie. Wel zijn de overwinningen, welke de Moniteur heden morgen mededeelt en die door het rapport van den Franschen opperbevelhebber, den generaal Montauban (mede in den Moniteur opgenomen), en door dat van sir Hope Grant, den Engelschen aanvoerder der expeditie, worden bevestigd, op zich zelf niet zoo buitengewoon belangrijk, maar in de gevolgen zullen zij waarschijnlijk van het uiterste gewigt blijken. De Moniteur deelt ons tegelijkertijd mede dat de vrede nog niet geteekend is, en bij de kwade trouw, welke de Chinezen sints het begin der expeditie aan den dag leggen, zal men eerst dan van den vrede verzekerd kunnen zijn, wanneer men de schadeloosstelling heeft geïnd.

La Patrie is genoodzaakt op hare gisteren gegevene verzekering terug te komen. Zij zegt: „Wij hebben gisteren omtrent China berigten medegedeeld, die bevestigd worden door de rapporten, welke de Moniteur bevat. Een enkel punt is in strijd met de documenten van het officiële blad. Het is dat betrekkelijk de gevangenen door de Chinezen gemaakt. Onderscheidene Franschen bevinden zich volgens de geschrevene rapporten onder het getal der gevangenen. (De Moniteur noemt, behalve eenige soldaten van het escorte, den kolonel Grandchamps, den abt Duluc, tolk van den generaal Montauban, en den heer d'Escayrac de Lauture; van de zijde der Engelschen, de heeren Parkes, tolk van lord Elgin, Lock, zijn secretaris, en Bowlbey, correspondent van den Times.) Dit laatste feit, ongelukkigerwijze naauwkeurig, was niet vermeld in onze telegrafische depêches en het is daarom dat wij het niet hebben medegedeeld."

Hetzelfde blad deelt de navolgende jongste berigten uit Italië mede:

„De laatste depêches welke wij uit Zuidelijk Italië ontvangen, deelen ons berigten mede uit Gaëta van 21 november, waaruit wij de navolgende feiten putten.

„De Sardinische genie heeft beslist dat het noodig was al de kracht der Piemontesche troepen te vereenigen tegen Monte-Secco. Wanneer men zich daarvan meester gemaakt heeft, zal men op het plateau, hetwelk op deze hoogten wordt aangetroffen, batterijen van getrokken geschut opstellen, met behulp waarvan men een vernielend vuur tegen de vesting zal openen. De Monte-Secco ligt op 500 Ned. ellen afstands van de eerste omwalling en is nog in het bezit der Napolitanen, die er zich sterk bevestigd hebben.

„Men heeft berekend dat men, tot het bereiken en veroveren van deze positie en tot de oprigting van batterijen aldaar, ongeveer drie maanden tijds zou behoeven; waaruit volgt dat de Piemontesche artillerie niet met vrucht zal kunnen werkzaam zijn voor de eerste dagen van het aanstaande voorjaar.

„Maar tevens is er besloten om, ten einde de stad te bestoken, te Capuccini, eene positie op 1400 Ned. ellen afstands van hare wallen gelegen, de twee mortierbatterijen op te stellen, die den 19den door de transportstoomboot Dora van Genua zijn aangebragt. Ter bereiking van dit plan heeft men begonnen een weg aan te leggen die binnen twintig dagen voltooid zal zijn en regtstreeks naar Capuccini zal voeren. Zoodra deze batterijen zullen voltooid zijn, zal het bombardement aanvangen om zonder tusschenpozen te worden voortgezet.

„Terwijl de aanvallers aldus geduchte toebereidselen maken, is men van de zijde der verdedigers op krachtigen tegenstand bedacht. De Koning beschikt nog over 16,000 man goede troepen; de werken aan de land- en zeezijde zijn gewapend met 8 a 900 vuurmonden; levensmiddelen, ammunitie en legervoorraad zijn overvloedig aanwezig en de vesting wordt geregeld van het noodige voorzien. Aan den generaal Bosco, die den 20 november is aangekomen, is het bevel over de infanterie opgedragen en hij heeft dit bevel nog

dienzelfden dag aanvaard.

„De dagbladen van Turijn en Napels deelen mede dat Koning Frans II zich eerlang naar Rome terug zou trekken. Wij weten niet op welke gronden zij deze meening voeden en wij kunnen daarom hare waarde niet beoordeelen, maar de tijdingen regtstreeks uit Gaëta ontvangen, zijn in lijnregte tegenspraak met deze verzekering."

Eindelijk verzekert hetzelfde blad nog gemagtigd te zijn tot het bepaald tegenspreken van het gerucht volgens hetwelk de graaf de Morny naar Rome zou vertrokken zijn om aan den H. Vader een brief des Keizers ter hand te stellen, waarin het aanstaand vertrek der Fransche troepen uit den Kerkelijken Staat zou zijn aangekondigd. De graaf de Morny heeft Parijs niet verlaten en er is minder dan ooit sprake van het vertrek onzer troepen.

De bank van Engeland heeft haar disconto van 6 tot 5 pct. verlaagd, hetgeen eene plotselinge en aanmerkelijke rijzing aan de beurs heeft te weeg gebragt.

BELGIË.

BRUSSEL 29 *november*. — De voortzetting der beraadslaging over de begrooting van het departement van binnenlandsche zaken werd gisteren bij den aanvang der zitting vertraagd door eene soort van interpellatie van den heer B. Dumortier. Naar aanleiding van het bezwaar dat de Minister maakte om een onderwerp (de invoering der stemming naar alphabetische orde bij de verkiezingen), welks behandeling groote verdeeldheid in de Kamer en in het Land zou te weeg brengen, aan de orde te stellen in de tegenwoordige politieke omstandigheden van Europa, teekende genoemd lid protest aan tegen de beschouwingswijze des Ministers ten aanzien van de hangende politieke questien en tegen het absorberen van kleine nationaliteiten in eene groote, hetwelk thans, met vreemde hulp, beweerde hij, in Italië plaats heeft. De heer Rogier antwoordde op dezen aanval dat hij geen geheim maakte van zijne sympathie voor de beginselen van vrijheid, nationale onafhankelijkheid en vooruitgang, die thans elders zegevieren, en wel omdat België aan de toepassing van diezelfde beginselen de vestiging van zijn volksbestaan in 1830 en zijn tegenwoordigen bloei en welvaart te danken heeft. Hoe algemeener de zegepraal dier beginselen werd, meende de Minister, des te meer waarborgen ontstonden er voor het bestaan en de veiligheid van onafhankelijke vrije Volken.

Wel nam de heer Dumortier het den Minister zeer kwalijk dat hij de Belgische revolutie van 1830 met de tegenwoordige Italiaansche durfde vergelijken, maar met deze wederzijdsche verklaringen liep toch het incident ten einde, waarna de beraadslaging over de begrooting werd hervat. Deze leverde niets meldenswaardigs op en omtrent een amendement van de heeren Orts, Dofré en van Humbeeck, waarvan de strekking was het nemen van maatregelen ten einde, met het oog op de organisatie der schutterijen, te geraken tot eenvormigheid van wapening der nationale scherpschutters, is ook heden nog geene beslissing genomen, aangezien de Minister van binnenlandsche zaken in de centrale sectie verklaarde eerst het gevoelen van den Minister van oorlog te willen vernemen. De zitting van heden leverde overigens niets bijzonders op en een aantal artikelen der genoemde begrooting werd achtereenvolgens aangenomen.

— Uit Ostende verneemt men dat de bekende, eerst te 's Gravenhage en later te Antwerpen ontsnapte, misdadiger Hengstmengel aan boord is weten te komen van eene Engelsche stoomboot en daar niet uit zijne schuilplaats is te voorschijn gekomen dan toen men in volle zee was en er geene andere keus overbleef dan hem in zee te werpen of naar Londen mede te nemen. Daar er geen tractaat van uitlevering tusschen Nederland en Engeland bestaat, is Hengstmengel dus vooreerst buiten het bereik der justitie.

DUITSCHLAND.

BONN 28 *november*. — De beroemde staatsman en geleerde, baron C. K. J. von Bunsen, ontsliep hier heden, na een langdurig en smartelijk lijden. Hij was den 25 Augustus 1791 te Korbach in het Vorstendom Waldeck geboren. Zijne diplomatieke loopbaan ving bij niet lang na zijne komst te Rome in 1816 aan, waar hij met Niebuhr in nauwere betrekking kwam. In 1818 werd hij gezantschapssecretaris te Rome en in 1824, na den dood van Niebuhr, in diens plaats Pruissisch gezant aldaar. In 1838 ving zijne diplomatieke werkzaamheid in Zwitserland en Engeland aan, in welk laatste Rijk hij de ijverige voorstander der regten van Sleeswijk en Holstein was. De staatkunde en de wetenschappen, ook de godgeleerde, verliezen veel in den edelen man, die zich ook door zijn beminnelijk en echt menschlievend karakter onderscheidde.

BERLIJN 28 *november*. — De bijeenkomst der Pruissische en Oostenrijksche hoofdofficieren tot overweging der Bonds oorlogsconstitutie is op nieuw veertien dagen uitgesteld, ten gevolge van voorloopige beraadslagingen, welke eerst hier en te Weenen nog moeten worden gehouden.

— Bij ministeriële beschikking van heden is de procureur-generaal Schwarck op disponibiliteit gesteld, te gaan met 1 december aanstaande.

— De proefnemingen met getrokken kanonnen hebben hier thans weder ijverig plaats. Tot de niet Pruissische officieren welke deze schietoefeningen bijwonen behoort ook een hoog geplaatst Oostenrijksch artillerie-officier.

— Er schijnt vooreerst geen uitzigt te bestaan dat de Bondsvergadering voornemens is de Deensch-Duitsche questie ernstig te behandelen. Eenige onzer dagbladen beklagen zich reeds dat de commissien uit de Bondsvergadering, in weêrwil van Pruissens aanmaning, niets te dier zake van zich laten hooren. De strijd is nogtans ver van geëindigd, en men zou zich bedriegen door te gelooven dat de zaak bij het gedane zou moeten blijven berusten, omdat Pruissen alleen niets uit kan rigten als de overige leden van den Bond zich lijdelijk willen blijven gedragen.

— Gisteren overleed hier in gevorderden leeftijd de bekende schrijver Ludwig Rellstab, die gedurende 33 jaren aan de Vossische Zeitung verbonden was, eerst, tot in 1848, voor het staatkundig gedeelte, later uitsluitend voor het feuilleton. In vroegeren tijd heeft hij zich door zijnen strijd tegen Spontini en Meijerbeer een naam gemaakt, maar veranderde later van opzigte van dezen laatsten van meening en schreef voor hem in 1844 den tekst der opera met wier opvoering het Operagebouw alhier werd ingewijd.

STUTTGARDT 25 *november*. — Uit Mergenthin berigt de telegraaf dat de Hertog Paul Wilhelm van Wurtemberg, neef des Konings en generaal-majoor in Wurtembergsche dienst, heden aldaar in den ouderdom van 63 jaren overleden is.

Per Telegraaf.

LONDEN 30 November.

Uit Parijs wordt gemeld, dat de gezant te Berlijn, de heer de Latour d'Auvergne, veel kans heeft den heer Thouvenel als minister van buitenlandsche zaken op te volgen.

TURIJN 30 November.

Koning Victor Emmanuel zal heden uit Napels naar Palermo vertrekken.

De Italiaansche bladen wederleggen de beschuldiging, vervat in een brief van Prins Murat van 25 dezer, aan een ongenoemden Hertog, nopens het tegenwoordig bestuur te Napels.

NAPELS 29 November.

De bezetting van Gaëta heeft een uitval gedaan, om zich van positien in de voorsteden meester te maken. Zij werd echter met groot verlies teruggeslagen.

KONSTANTINOPEL 24 November.

Eene collective nota, door de vreemde gezanten alhier, op aanraden van den heer Bulwer, aan de Porte aangeboden, is gunstig ontvangen. Ferhad-pacha, die onlangs op aanzoek van Riza-pacha teregt heeft gestaan, is plotseling overleden. Men gelooft dat hij vergiftigd is.

LONDEN 30 November.

KOFFIJ. Plant. Ceylon 69/ a 72/, Rio 56/ a 56/6. Het artikel verkeerde in eene vaste stemming. — THEE. Common Congo 15 d. — SUIKER. Madras 33/6 a 35/. — RIJST stil. — GRANEN bij voortduring stil. — BOTER. Friesche 106/ a 108/. — OLIEN. Raap- £ 42; Patent- £ 43.6/ a 44/; Lijn- 29½ a 29¾. — COCHENILLE 1 a 2 d. lager. — TALK in loco 60/, op Dec. 60/, Jan./Maart 60/. Heden werden afgeleverd 114 v. IJZER. Schotsch 52/3 a 52/6.

LIVERPOOL 30 November.

KATOEN. Heden zijn 10,000 b. afgedaan. De verkoopen bedroegen in de afgeloopen week 70,900 b., waarvan 8700 b. op speculatie en 4300 b. voor uitvoer werden genomen. De invoer bedroeg 11,500 en de voorraad op heden bedraagt 524,600 b.

De Atlantic is uit New-York aangekomen met 80,000 dollars specie aan boord.

BERLIJN 30 November.

ROGGE. Per Nov./Dec. 49¼, Dec./Jan. 48¼, Voorj. 48¼. — RAAPOLIE. Per Nov./Dec. 11⅛, Dec./Jan. 11⅛, Voorjaar 12⅙.

HAMBURG 30 November.

OLIE. Herfst 26, Voorjaar 26.14.

PARIJS 30 November.

Frankrijk 3 pc. 70.35; dito 4½ pc. 96.40; Cred. Mob. 771. Spanje 1⅝ pc. 40⅛; dito binnenl. 3 pc. 48⅛.

LONDEN 30 November.

De 3 pc. Geconsolideerden 93⅛. Spanje, Buitenl. 3 pc. 49½; dito Cert. 5⅞; dito Amort. 22⅛. Portugal 3 pc. 46¼. Mexico 3 pc. 21⅝. Grenada 3½ pc. 16. Holland 4 pc. 100¾.

ANTWERPEN 30 November.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 47¾; dito Nation. 5 pc. 54¾.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 30 November.

De Tweede Kamer heeft heden voortgezet de discussie over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Departement van Binnenlandsche Zaken*).

De voorgedragen belooning ter aanmoediging van koepok-inenting bij minvermogenden ad *f* 1500 lokte, in de eerste plaats, eene groote discussie uit, waarvan de uitslag is geweest, dat de aanvrage der Reg. met 35 tegen 28 stemmen werd aangenomen. Over eene som van *f* 7000, tot opleiding van vroedvrouwen gevraagd, werd gestemd, en die som aangenomen met 51 tegen 12 stemmen. Bij art. 58 werd een amendement aangenomen van den heer *Betz*, met 45 tegen 17 stemmen, ten gevolge waarvan de verdere uitgave van den *Staats-Almanak* zal komen te vervallen. Het behoud van de Rijkscommissie voor de statistiek is uitgemaakt met 35 tegen 25 stemmen.

Daarna is eene uitvoerige discussie ontstaan over een amendement van den heer *van Eck*, strekkende om art. 73 te verminderen op *f* 75,000, ten einde de gevraagde uitgaven tot herstel van de beroemde loterij-zaal op het Binnenhof *niet* goed te keuren. De uitslag der beraadslaging is geweest, dat het amendement met 33 tegen 32 stemmen werd *verworpen*, en alzoo zal de loterij-zaal, waarin Floris V de St. Jacobs-orde instelde, waarin de groote vergadering van alle gewesten in 1651 werd gehouden, en die steeds gedenkwaardig zal blijven door het treurig uiteinde van Oldenbarneveld — dat monument uit onze geschiedenis zal voor instorting worden behoed.

Op art. 74 stelde de heer *Betz* voor eene vermindering van *f* 18,938.25, ten einde *geen* begin gemaakt worde met de geheele verbouwing van het Binnenhof te 's Hage. De Minister verklaarde aan die verbouwing niet de hand te zullen slaan, voor dat met de Kamer daarover nader zou zijn van gedachten gewisseld; maar de Min. verzette zich tegen het amendement, omdat er ook nog uit anderen hoofde behoefte zou zijn de gevraagde gelden te bestemmen. Over dit onderwerp ontstond eene discussie, waaraan deelnamen de heeren Betz, van der Linden, van Nispen en de Minister, waarna het amendement met 64 tegen 3 stemmen werd *aangenomen*.

[*Het uitvoerig verslag dezer zitting is opgenomen in het bij dit N°. behoorend Bijvoegsel, hetwelk tevens mede bevat het vervolg en slot van het Voorloopig Verslag van het Kanaal door Holland op zijn smalst en de verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee.*]

Bij de heden alhier plaats gehad hebbende verkiezing van leden voor de Kamer van koophandel en fabrieken, zijn ingeleverd 62 biljetten.

Al de aan de beurt van aftreding zijnde heeren zijn herkozen en wel met het getal stemmen als achter hunne namen staat uitgedrukt:

G. J. Mees	60	stemmen.
M. M. de Monchy	60	„
J. C. Th. Philippi	60	„
J. R. Veder	60	„
F. W. C. Blom	59	„
A. van Rijckevorsel Hz.	59	„
J. J. Reuchlin	58	„
P. H. Tromp	58	„
D. Dunlop	57	„
D. P. van Wageninge	56	„
G. A. Blankenheym	54	„

terwijl voorts verschillende personen drie, twee en eene stem bekomen hadden.

In de heden gehouden vergadering van heeren Correspondenten en Commissarissen ter zake van Drenkelingen werd de heer H. de Bie, ten gevolge zijner benoeming door het hoofdbestuur der Maatschappij tot redding van Drenkelingen en van heeren Burgemeester en Wethouders dezer gemeente, als lid van dat Collegie geïnstalleerd, ter vervanging van jonkh. mr. F. A. W. Beelaerts van Blokland, die gedurende een aantal jaren, tot op den tijd van zijn vertrek naar elders, in die betrekking was werkzaam geweest.

Aan den agent van politie der 1ste klasse Gerard Helsdinger werd uitgereikt eene zilveren medaille met gepast opschrift, en wel naar aanleiding eener onlangs door hem verrigte redding, maar in het algemeen als blijk van erkenning zijner zelfopofferende menschlievendheid, in talrijke gevallen van redding betoond.

Verder zijn belooningen uitgereikt aan 3 personen, met name J. J. Lawender, A. Simons en J. Reinenberg, voor het redden van 3 drenkelingen, en is aan 3 tappers schadevergoeding verleend.

Naar men verneemt is de heer B. Thaden alhier door Z. M. den Koning van Denemarken benoemd tot ridder der Danebrogs-orde.

Bij Koninklijk besluit zijn benoemd tot provinciaal directeur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: in Noordholland, de heer A. Volkmaars, thans hoofdcontroleur bij hetzelfde vak te Amsterdam; in Drenthe, de heer J. C. Pfister, thans controleur der 1ste klasse bij hetzelfde vak te Rotterdam.

Volgens de Tijd (N. H. C.) is door Z. H. den Paus tot ridder der orde van Pius IX benoemd de sergeant-majoor R. Schoemaker, van Tegelen bij Roermond, een der vier Nederlanders, die te Castelfidardo voor de regten der R. K. Kerk in het vuur hebben gestaan en alleen voor de overmagt der Piemontezen zijn geweken. De heer Schoemaker, wiens dapperheid geroemd wordt, is weder naar Rome vertrokken tot verdediging der zaak van den Paus.

Daar gebleken is dat een der predikanten, geplaatst op het door den grooten kerkeraad der Evangelisch Luthersche gemeente te Utrecht geformeerde zestal, niet voor die gemeente nominabel was, is een nieuw zestal opgemaakt, bestaande uit de volgende alphabetisch gestelde predikanten: dd. J. W. Beversen, te Kampen; A. H. Broens, te Delft; H. Heijen, te Leyden; K. L. van Schouwenburg, te Wildervank en Veendam; J. A. Schuurman, te 's Gravenhage, en J. W. Th. Lublink Weddik, te Zutphen.

CAPPELLE A/D. IJSSEL 30 *november*. — Gisteren avond ten 7 ure ontstond brand in de bies-matten schelf van den heer A. de Zanger alhier, die een daarnevens staande ditto schelf oogenblikkelijk mede in volle vlam zette en waardoor de belendende gebouwen, drie uren lang, in groot gevaar verkeerden, benevens het koopvaardijschip dat in het daar naast gelegen dok van de heeren P. Bakhuizen en Zoon, ter betimmering, op het droogе zat. Door spoedige werking der gemeentespuit, daarna door die van de gemeente Krimpen op den IJssel, met die van een ingezeten van laatstgenoemde gemeente, is men geslaagd het groote mattenfabriek-gebouw, tevens dienende tot kolenpakhuis, op drie ellen afstand der schelven te beveiligen en daardoor den verderen voortgang van den brand te stuiten. Ook de brandspuit van Slikkerveer spoedig over de plassen aangevoerd beveiligde gemeld schip en andere gebouwen, terwijl bovendien de brandspuit van Nieuwerkerk op den IJssel later en toch nog tijdig genoeg op het terrein was aangebragt, om, des noodig nog meer bluschmiddelen aan te wenden. De rietschelven ter waarde van *f* 1400 waren niet tegen brandschade verwaarborgd en dit verlies berooft nijvere handen van winterwerk, terwijl de brand zelve vermoedelijk door kwaadwilligheid ontstond. Men is zeer tevreden over den ijver der spuitbedienden en ingezetenen van deze en naburige gemeenten.

GOUDA 30 *november*. — Bij de stemming tot benoeming van leden der Kamer van koophandel zijn heden herkozen de heeren C. A. Schouten, Herman de Groot en A. Koot, en gekozen de heer G. J. de Jong.

DORDRECHT 30 *november*. — Gisteren is uit het huis van arrest alhier naar 's Gravenhage overgebragt de persoon van F. Buitendijk, ten einde voor het Provinciaal Geregtshof van Zuidholland te regt te staan als beschuldigd van den brand, die in den nacht van 6 op 7 junij ll. te Klaaswaal in de woning van G. van der Sijde heeft plaats gehad, moedwillig te hebben gestigt.

GORINCHEM 29 *november*. — Tot leden van de Kamer van koophandel alhier zijn herkozen de heeren H. Polvliet, N. C. Frohn, C. W. van der Beek en A. Blankers, terwijl in plaats van den heer H. Willemstijn, die als zoodanig bedankt heeft, gekozen is de heer A. F. Visser, met 30 van de 55 uitgebragte stemmen.

'S GRAVENHAGE 30 *november*. — Gisteren heeft bij Z. K. H. Prins Frederik op het buitenverblijf de Paauw een groot déjeuner dinatoir plaats gehad, dat o. a. werd bijgewoond door Z. D. H. den Hertog Bernhard van Saksen-Weimar en Prins Eduard van Saksen-Weimar.

— Het zoogenaamde nieuwe postkantoor alhier is betrokken. We moeten echter volmondig erkennen, dat het een gebouw is eene residentie niet waardig, en dat het niet beantwoordt aan de geringste eischen van bouworde. Wij willen er den architect niet over hard vallen, hij kon mogelijk volgens zijne instructie niet anders handelen, maar in aanmerking genomen Amsterdam, dan moeten wij bekennen dat het Haagsche postkantoor met hoeken en gaten, niet een sieraad maar een wanstaltig gebouw in onze stad is geworden. Wij willen er nog bijvoegen dat, niet zoo als in alle groote steden, het publiek dat moet frankeren behoorlijk tegen regen en wind is beschut, maar integendeel hier, de oude gewoonte is gevolgd: het kloppen aan het raampje onder den blooten hemel.

— Met zeer veel genoegen vernemen wij dat het Z. M. den Koning heeft behaagd onzen talentvollen stadgenoot, den heer Martin Lazare, te benoemen tot ridder der orde van de Eikenkroon. Indien ware verdiensten op prijs worden gesteld, dan voorzeker is het hier, dat dit Koninklijk bewijs van belangstelling in de kunstwereld niet dan het grootste genoegen zal verschaffen; en voor den jeugdigen kunstenaar hopen wij dat het een prikkel zal zijn en blijven, om zijne krachten te blijven wijden aan de edele toonkunst, waarvan hij reeds eenige jaren geleden, toen hem het gouden eeremetaal zoo welverdiend voor zijne opera *le Roi de Bohême* te beurt viel, zich reeds zoo een waardig vertegenwoordiger heeft getoond.

— In de gisteren avond gehouden algemeene vergadering van de afdeeling 's Gravenhage, der vereeniging ter bevordering van fabriek- en handelsnijverheid in Nederland, is de heer mr. J. Kappeyne van de Cappello, benoemd tot lid van het bestuur, ter vervulling van de vacature, ontstaan door het overlijden van mr. L. Metman.

LEYDEN 30 *november*. — Na de beraadslagingen over de begrooting van het hoofdstuk Binnenlandsche Zaken, welke in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zullen geopend worden, is het niet ongepast de aandacht van het Nederlandsche staatkundige publiek te vestigen op eene verdediging, die door de studenten in de regten aan deze Hoogeschool aan het oordeel van den oppersten regter in eenen constitutionelen Staat, aan het oordeel van de openbare meening zal onderworpen en door de drukpers binnen weinige dagen ter algemeene kennis zal gebragt worden.

Kort geleden werden er woorden gehoord in de vergaderzaal van een tak onzer Volksvertegenwoordiging, die op de gemoederen van de studenten in de regten aan de eerste Academie des Vaderlands een pijnlijken indruk maakten, en in hooge mate de verontwaardiging opwekten, te meer daar zij gesproken waren door een man als mr. J. Heemskerk Az.

Men begrijpt zeer goed dat hij die zwijgt schuld belijdt.

Daarom besloot men hiertegen een krachtig protest aan te teekenen, en benoemde eene commissie van vijf leden, bestaande uit de heeren candidaten in de regten A. E. J. Modderman, P. C. A. M. van Weel, D. van Weel, T. van Hettinga Tromp en J. van Heukelom, belast met het schrijven van een „open brief" aan dien volksvertegenwoordiger en te betoogen dat in stede van achteruitgang hier vooruitgang, in stede van gebrek aan *feu sacré* — zoo als de beschuldiger zich uitdrukte — hier een heilige ijver voor de regtswetenschappen, in stede van een doodslaap hier een jeugdig, krachtig leven aangetroffen wordt, bij die jonge lieden, die bestemd zijn eenmaal eene eereplaats in te nemen onder de steunpilaren van het vrije Nederland.

Die open brief zal eerstdaags het licht zien en algemeen verkrijgbaar gesteld worden.

HAARLEM 28 *november*. — In de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad heeft de voorzitter te kennen gegeven, dat aan Burgemeester en Wethouders is voorgekomen, dat de belangen dezer gemeente bij de ontwerpen voor de doorgraving in Noordholland en den aanleg van den spoorweg van het Nieuwe Diep naar Amsterdam, zeer worden voorbijgezien, en alzoo in overweging gegeven of het niet doeltreffend zoude zijn dat de Raad besloot om een adres aan de Hooge Regering betreffende deze onderwerpen te rigten, en het opstellen van dit adres aan eene commissie op te dragen. Dienovereenkomstig is besloten en tot leden der commissie zijn verzocht de heeren Imans, Delcourt en Dyserinck.

'S HERTOGENBOSCH 28 *november*. — In de jongste vergadering der „Vereeniging ter beoefening der Natuurkundige Wetenschappen" alhier, werd een voorstel gedaan door den heer J. Ringeling, leeraar aan het gymnasium, dat om zijn nuttig doel en zijne algemeene strekking openbare melding verdient.

Het is eene algemeene klagt in de meeste streken van ons Vaderland, dat de huizen vochtig zijn; is dit, behalve aan de natuurlijke gesteldheid van ons Land, waaraan wel niets te veranderen valt, ook voor een goed deel toe te schrijven aan den gemeenlijk slechten afvoer van het regenwater in de straten, waaraan de woningen geschaard staan, dat den grond binnendringt en de droogere plaatsen opzoekt, waartoe ook de grondslagen der huizen moeten gerekend worden, omdat men daarboven langs verschillende middelen droogte zoekt te bevorderen en te onderhouden; is die vochtigheidstoestand om vele redenen hoogst nadeelig voor de woningen en het mobilair zoowel als voor de gezondheid der bewoners, dan zal elk middel dat strekken kan om dien toestand in een of ander opzigt te verminderen, niet dan met welgevallen worden vernomen.

Dit middel kan voor onze stad worden gevonden in het loffelijk voornemen van het Gemeentebestuur om haar door alle straten van gemetselde riolen te voorzien; dit middel kan voor elke stad dienstbaar worden gemaakt, waar datzelfde voornemen bestaat of waar men reeds tot uitvoering daarvan gekomen is.

Eene geringe wijziging slechts in de constructie dier riolen zal ze aan een tweeledig doel doen beantwoorden. Is men er tot hiertoe op bedacht om ze alleen te doen dienen tot het geregeld afvoeren van het door de straten opgevangen regenwater, een tweede doel kan er dan worden bereikt, namelijk dat zij bij voortduring het vocht aan den grond onttrekken en dien met de daaraangrenzende woningen min of meer droog leggen.

Te dien einde brenge men slechts op de hoogte van ongeveer een voet van den bodem der riolen, den zijwand naar den kant der woningen — de riolen worden hier ter stede onder, ter wederzijde van de straat aangelegd — een laag of drie steenen aan, die los op elkander gelegd zijn, waarboven het metselwerk weder op den gewonen voet wordt voortgezet. Hierdoor zal aan het verband van het metselwerk niets te kort gedaan worden, om den loodregten druk waaraan die lagen door het hooger gelegene onderworpen zijn. Mogt men evenwel vrees koesteren dat dit het geval zou zijn, dan nog kan men op regelmatige afstanden kleine vakken van het metselwerk geheel doortrekken, en het overige op genoemde wijze inrigten, zoodat nu zekerlijk het geheele verband niet te lijden zal hebben.

Het capillair vermogen, op deze wijze aan de spleten openingen der losse steenlagen toegedeeld, zal ongetwijfeld het vocht uit den grond opnemen en binnen het riool geleiden; bovendien zal ook het vocht uit den grond zich derwaarts begeven, wegens de meerdere droogte op die plaatsen verwekt; de grondslagen der huizen zullen dus langs dezen weg een groot gedeelte van het opgeslorpte in den grond gedrongen regenwater afvoeren. Het geval echter dat die openingen verstopt mogten raken, door de medegevoerde stoffen in het doorgelaten water, kan worden voorgekomen door gebruik te maken van eene losse soort van turf; de turf of turfmolm is daartoe uitnemend geschikt, welke, tegen die openingen vastgestouwd, met geringe vertakking door den grond moeten worden gelegd. Behalve dat deze eene mogelijke verstopping zal voorkomen, kan zij bovendien nog strekken om het opslorpend vermogen te vermeerderen en den afvoer des te sneller te doen plaats grijpen. Turf daarenboven zal onder den grond eene reeks van jaren onveranderd blijven.

Om deze redenen meende de heer Ringeling vrijheid gevonden te hebben, of de vereeniging bovengenoemde opmerkzaam te maken op de voorschreven belangrijke zaak, en haar zijn voorstel in overweging te geven, opdat het na wisseling van gedachten in handen gesteld worden eener commissie ten fine van onderzoek en berigt, waaraan gereedelijk door de vergadering werd voldaan. Van het berigt dezer commissie zal het afhangen of de vereeniging vrijheid zal gevonden hebben om zich met alle bescheidenheid tot het Gemeentebestuur te wenden, om ook dit het nadere doel der riolen in overweging te geven.

'S HERTOGENBOSCH 29 *november*. — Gisteren avond gaf de liedertafel *Oefening en Uitspanning* een regt luisterrijk dames-concert, met medewerking van de talentvolle mevr. Bocholts-Falconi, solo-zangeres van Z. H. den Groot-Hertog van Saxen-Coburg-Gotha, en van die van den Koning der violisten, den heer Ferdinand Laub, solo-violist van Z. M. den Koning van Pruissen. Groot was de toevloed der menigte uit allerlei rang en stand, die de ruime zaal van het Casino nauwelijks bevatten kon, maar heerlijk ook het kunstgenot, dat voorzeker door allen gesmaakt werd en geheel te verwachten was van eene viool als Laub en een stem als Falconi. De liedertafel zelve heeft zich mede bijzonder gekweten in de beide stukken *Prière avant la bataille* en *Die Regimentstochter*; zij gaf nu reeds de duidelijke bewijzen, wat haar nieuwe directeur op hare leden vermag.

ARNHEM 29 *november*. — Men verneemt dat door

de Gedeputeerde Staten van Gelderland aan den archivaris der provincie, den geleerden Is. An. Nijhoff, is opgedragen het beschrijven van het archief der gemeente Arnhem, ten raadhuize aldaar aanwezig, en dat daarmede reeds een begin is gemaakt. Het verslag van den toestand dier gemeente, volgens de gemeentewet sedert 1851 jaarlijks uitgebragt, was zeer karig in bijzonderheden dienaangaande. Waarschijnlijk zal thans menig oud document nader licht verspreiden over de geschiedenis van eene der oudste steden van dit gewest.

— Gisteren is de voerman der diligence van Nijberse, die ll. zaturdag van de diligence gevallen en ernstig gekwetst werd, aan de gevolgen van dien val overleden.

WIJHE 29 *november*. — De voorraad van steenen is dit jaar aan onze steenbakkerijen zeer gering; men berekent dat er dit jaar meer dan 100,000 alleen aan de oevers langs den IJssel van hier naar Deventer zal te kort komen, waardoor de prijzen aanmerkelijk stijgende zijn.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 30 November.

OVERLEDEN: J. J. Gelen, d., 2 d. — H. van Gelderen, z., 3 m. — G. van der Giessen, jd., 35 j. — . Stroopers Dubbeling, z., 2 j. — M. E. 't Hoen, d., j. — D. Rademaker, man van M. Selie, 70 j. — J. olhoek, z., 11 j. — H. Pootman, weduwen. van C. pmans, 77 j. — J. P. Wolff, z., 3 j. — C. C. W. ndifort, d., 3 j.

BEVALLEN: F. E. Lebbink, geb. Streibing, z. — S. kus, geb. Baak, z. — J. M. Peters, geb. Buquet, — J. J. van Renswoud, geb. van Aart, d. — G. C. eyghton, geb. Maas, d. — G. Blankhart, geb. van ttem, z. — M. J. E. Dammers, geb. Jansen, z. — A. Kok, geb. Ephraim, d.

Indien de Persoon van GEERT TOKKENS EMMEN, in beroep Kuiper, zich binnen deze Gemeente bevindt, wordt hij in zijn belang bij deze uitgenoodigd, om zich onverwijld aan te melden ter Gemeente-Secretarie alhier (Afdeeling Militaire Zaken).

Beursberigten.

AMSTERDAM 30 November.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld	2½	pCt.	62⅝	62 11/16	
"	dito dito	3	"	75⅜		
"	dito dito	4	"	97 11/16	97⅞	97⅞
"	Amort. Synd.	3½	"	92¼		
"	Hand. Maats.	4½	"	129⅛		
"	O.-I. Leening	4	"			
"	Holl. Sp.	4½	"			
"	Rijnsp.	4½	"			
"	M. van Weld.	4	"			
België,	Cert. *Rothsch.*	2½	"	52⅜		
Frankrijk,	Certificaten	3	"			
Spanje	Buitenlands.	1½	"	40⅛	40¼	40⅛
"	dito	3	"	48¼	48 5/16	
"	Binn. a ƒ 6000	3	"	47⅜	47 7/16	47⅜
"	Amort. Schuld			22½	23⅛	23
"	Bew. v. Coup.					
Portugal,	Obligatien	3	pCt.	45¼	45⅜	45 5/16
"	dito 1856/59.	3	"	44	44⅛	44⅛
"	dito Uitgest.					
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	"	101¾		
"	dito 1828/29.	5	"	101⅞		
"	Cert. 1831/33	5	"			
"	d.° 1840	4	"			
"	d.° *Stieglitz*	4	"	76 7/16		
"	d.° d.° Nieuwe	5	"			
"	d.° d.° 1855 N.	5	"	96 1/16	96 3/16	96 1/16
"	d.° te Lond.	4½	"	90⅞		
"	d.° v. Assign.	6	"			
"	Inschr. dito	6	"			
Polen,	Aand. 1835		ƒ			
"	Obligatien	4	pCt.	78⅛		
Zweden,	Oblig. 1859	5	"			
"	Aand. 1854	3½	"			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	"			
"	d.° dito	4	"			
"	d.° Met. Oude	5	"	44 9/16	44¾	44 9/16
"	d.° N. te Ams.	5	"	65¾	65 13/16	65 13/16
"	d.° Nat. Met.	5	"	51⅝	51 13/16	51 11/16
"	d.° Metalliek.	2½	"	24	24 1/16	24
"	W. Ad. fl 250	4	"	198	199	
Brazilië,	1824, £ 100	5	"	97		
Equador,	£ 100	1	"	12		
Venez.,	Obligatien	3	"	19⅞		
"	Uitgestelde	1½	"			
Grenada,	Obligatien	4	"	13 5/16	13¾	13⅝
"	Uitgestelde			5 13/16		
Mexico,	Obligatien	3	"			
Illinois		7	"	89¼	89½	89¼

Rusland, Certific. bij Hope, 1860, 4½ pc., 89⅝, 89¾, 89¾; dito 1859, 3 pc., 60 15/16, 61, 61¼; dito Spoorw. Aand., 5 pc., 207, 207¼. Weener Bank-Actien ƒ 624, ƒ 625; dito 1860, 5 pc., 374, 375. Brazilie 1860, 4½ pc., 85¼. Galveston 35, dito stellen 47¼. Griekenl., 1825, 5 pc., 6¼, 6⅜.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pc.

Nationale fondsen waren nagenoeg onveranderd; van buitenl. waren Oostenr. en Portugesche iets flaauwer; Spaansche Amort. en Grenadasche vaster; overigens leverde de markt weinig bijzonders op.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62⅝ a 11/16. Spanje, 1¾ pc., 40⅛; dito Binnenl., 3 pc., 47⅜. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 44 9/16; dito Nationale 5 pc., 51⅝ a 51 11/16.

ROTTERDAM 30 November.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.	Werk. Schuld	2½	pCt.	62⅝		
"	dito dito	3	"	75¼		
"	dito dito	4	"	97¾		
Spanje	Binnenl. a 6/m.	3	"	47½		
Portugal	Obl. 1856/7/9.	3	"	44 3/16	44¼	44¼
Rusland	Obl. 1798/1816	5	"	101⅞		
"	Obl. te Amst.	4½	"	89 13/16		
"	Obl. te Londen	3	"	61 1/16	61¼	61 1/16
Oostenr.	Oblig. Metall.	2½	"	24¼		
"	dito dito	5	"	44¾	45 1/16	44¾
"	dito N. te Ams.	5	"	66 5/16		
"	dito Nat. Met.	5	"	51⅝	52⅛	51¾
"	Ad. fl 250 1839		ƒ	274	278	274
"	Ad. fl 250 1854		ƒ	201		
Equador	Obligatien	1	"	12 1/16		
Griekenl.	Coupons		"	¾	25/32	25/32
Illinois	Obligatien	7	"	89		

Binnenlandsche fondsen met weinig verandering. Van buitenlandsche waren Portugesche beter in prijs. Oostenrijksche, welke zich gedurende de beurs verbeterden, bleven ten slotte weder meer aangeboden en lager. Overigens verdient de markt geene bijzondere vermelding.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Portugal, Obligatien te Londen 1856/59, 3 pc., 44 3/16. Rusland, Obligatien te Londen, 3 pc., 61; dito Obligatien te Amsterdam, 4½ pc., 89⅞. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 44 11/16; dito Nationale, 5 pc., 51⅝, 51¾, 51 11/16; dito Weener Loten 1854, ƒ 200. Grenada, Obligatien, 4 pc., 13¼. Venezuela, Obligatien, 1½ pc., 10 9/16.

LONDEN 29 November.

3 pc. Cons. cont.	93½ a 93⅝	3 pc. Peru	73 a 74
id. id. op tijd	93½ - 93⅝	4½ pc. id. Urib.	83 - 84
5 pc. Oostenrijk	75 - 78	id. te New-York	80 - 82
dito 1859	65 - 70	3 pc. Portugal	45 - 46½
4½ pc. België	96 - 97	5 pc. Rusland	105 - 106
5 pc. Braz. 1824	98 - 100	4½ pc. idem	93 - 94
id. 1839/59	98 - 100	3 pc. idem	62 - 63
id. 4½ pc. 1852	88 - 90	3 pc. Spanje	49½ - 50
idem 1858	88 - 90	1½ pc. idem	40⅞ - 41½
6 pc. Buen-Ayr.	95 - 97	idem Amort.	24 - 25
6 pc. Chili	101 - 103	id. Cert. Coup.	5¾ - 6
3 pc. idem	72 - 74	5 pc. Sardinië	87 - 88
5 pc. Denemark.	99 - 101	6 pc. Turkije	73 - 73½
3 pc. idem	80 - 82	idem Nieuwe	58¼ - 58¾
2½ pc. Holland.	64½ - 65½	4 pc. idem	101½ - 102½
4 pc. idem	100 - 100½	3 pc. Venezuela	21½ - 22½
Equador	12½ - 13½	idem Uitgest.	11 - 12
id. Land-warr.	— - —	Wissel Amst. krt.	11.14½ a 15
2½ pc. Grenada	15½ - 16½	idem 3 m.	11.17½ - 17½
id. Uitgestelde	5¾ - 6½	idem Rott. 3 m.	11.17½ - 17½
3 pc. Mexico	21½ - 21⅞	idem Parijs kort.	25.15 - 20
4½ pc. Peru	94½ - 95½	idem 3 m.	25.42½ - 47½

Engelsche fondsen waren heden iets williger. Buitenlandsche prijshoudend, doch met weinig handel.

PARIJS 29 November.

Frankrijk 3 pc. a contant 70.25, 70.05, 70.40; dito op ultimo 70.25, 70.05, 70.40, 70.35; dito 4½ pc. a cont. 96.70, 96.30, 96.45; dito op ultimo —; dito Bank-Actien 2945. Crediet Mobilier 771.25, 766.25, 777.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spw.-Aandeelen 452.50. Napels 5 pc. —. Spanje 1½ pc. 40½; dito buitenl. 3 pc. Oude — en dito Nieuwe 49¼; dito binnenl. 3 pc. 48; dito Passive 22½. Oostenrijk 5 pc. 75.

De beurs was heden zeer geagiteerd; de 3 pcts. Fransche fondsen sloten ten slotte 15 a 25 centimes hooger dan gisteren.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 30 Novemb.

	2 maanden.	Kort.
Londen	11.63¾	11.75
d.° 3/m.	11.58¾	—
Parijs	55½	55 15/16
d.° 3/m.	55¼	
Bordeaux.	55¼	55 11/16
Genua	45⅝	—
Livorno.	45⅝	-
Napels	77	—
Petersb.	170	—
Hamburg.	35 1/16	35¼
d.° 3/m.	35	—
Antwerp	—	1⅜ v
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99¼	—
Weenen.	81	—
Triest.	80⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 30 Novemb.

	2 maanden		zigt.	
Londen.	11.65	g	11.75	p
Parijs.	55 9/16	g	55 15/16	g
Bordeaux.	55½	g	—	g
d.° ½ m.	55⅝	g	—	g
Genua	45¾	g	—	g
Livorno.	45½	g	—	g
Napels	77½	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35¼	g
	3 maanden.		**Zigt.**	
Madrid	239	g	—	g
Cadix.	240	g	—	g
Sevilië	236	g	—	g
Bilbao	237	g	—	g
Lissabon	41⅛	g	—	g
Porto.	41	g	—	g
Petersb.	170	g	—	g
	6 weken.		**Zigt**	
Weenen	80	g	—	g
Augsburg	99½	g	—	g
Frankfort.	99⅝	g	—	g

Rotterdam ½.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 30 November.

Verkoopen, Invoeren en Voorraden van de volgende artikelen, gedurende de maand October:

VERKOOPEN.

Balen KOFFIJ.

4700	Java,	ord. a goed ord.	38 a 39 c.
1800	"	blank	39½ " 40½ "
2800	"	groenachtig a fijn groen	38½ " 42½ "
4500	Padang,	bleek groen a blank geelachtig	38 " 41½ "
200	St.Dom.	goed ordinair	37 " 37½ "

14000 Balen KOFFIJ.

Chin. THEE.

2203/4	—	1271/12	kist.	Congo	96 - 125 "
133 -	—	—	"	Souchon	93 - 97 "
—	—	80 —	"	Pecco Souchon	115 - 117 "
64 -	44/8	—	"	Hysant	140 - 159 "
—	149 -	—	"	Uxim	109 - 126 "
—	133 -	—	"	Joosjes	97 - 144 "

2400/4 326/8 1351/12 kisten Chin. THEE.

10000 balen RIJST,	Necransie	ƒ 7⅜
22000 " "	dito zeilende	- 7½
1500 " "	Java,	- 8¾ a ƒ 9

33500 balen RIJST.

300 balen PEPER .... 24 a 24½ c.

	Invoeren.		**Voorraden.**	
	Nov. 1859	Nov. 1860	Nov. 1859	Nov. 1860
Koffij, NHM. O.-I.	— b.	15500 b.	64400 b.	69700 b.
dito, Partic. "	— "	5000 "	— "	5000 "
dito, ... W.-I.	100 "	— "	1600 "	— "
dito, ... dito	17 v.	— v.	17 v.	— "
Thee	500/4 k.	--/4k.	6100/4 k.	1800/4 k.
Rijst	6700 b.	9600 b.	29200 b.	17400 b.
dito.	— v.	— v.	— v.	— v.
Peper	2200 b.	200 b.	4100 b.	4600 b.

Voorraad van SPECERIJEN bij de Nederlandsche Handel-Maatschappij *in alle Havens.*

	Noten.	Foelie.	Nagelen.	Kaneel.
op 30 Nov. 1858	547 v.	180 v.	— v.	1505 fard.
" 30 " 1859	409 "	180 "	350 "	717 "
" 30 " 1860	497 "	80 "	— "	971 "

Voorraad van KOFFIJ bij de Nederlandsche Handel-Maatschappij *in alle havens.*

30 Nov. 1858.	199,200 balen Java.	16650 balen Braziel.	
30 " 1859.	193,600 " "	950 vaten / 600 balen	Ceylon.
30 " 1860.	171,100 " "		

Staat van KOFFIJ op Ontvang-Cedullen bij de N. H. M.

Voorraad op Ontv.-Cedullen. 30 Nov. 1860.		Afgeleverd van 1 tot	
Amsterdam	90,768 b.	30 Nov. 1860	73,649 b.
Rotterdam	80,304 "	30 " 1859	32,142 "
Dordrecht	6,336 "	30 " 1858	20,144 "
Middelburg.	23,208 "		
Schiedam	17,964 "		
Voorraad		**Afgeleverd van 1 Jan. tot**	
30 Nov. 1860	218,580 b.	30 Nov. 1860	937,436 b. 71 v.
30 " 1859	295,290 " 106 v.	30 " 1859	846,682 " 166 v.
30 " 1858	164,803 "	30 " 1858	1,181,330 " 106 "

Voorraad van Banca TIN op Ontvang-Cedullen, den 30 November.

	1859.	1860.
Te Amsterdam	32,920 blokk.	30,749 blokk.
" Rotterdam	28,091 "	39,215 "
" Middelburg	— "	— "
	61,011 blokk.	69,964 blokk.
Afgelev. in Nov.	11,341 blokk.	11,388 blokk.
Nieuwe voorr. 31 Nov.	64,607 blokk.	61,061 blokk.

TABAK. Heden werden uit de eerste hand afgedaan 50 vaten Maryland, per Alexandrina.

Van HUIDEN werden heden afgedaan 815 st. Buffel-, per Kon. Ned. Yacht-Club.

SCHIEDAM 30 November.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 146 ℔ Libau ƒ 218 6/w.
MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust ƒ 14.—.
JENEVER, " " " " " - 19.50.
AMST. PROEF " " " " " - 20.75.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel .... ƒ 2.10.

AMSTERDAM 30 November.

TABAK. De op heden bij inschrijving aan de markt gebragte 971 p. AFH zijn niet gegund en zullen op 5 December geveild worden. Uit de eerste hand zijn afgedaan 29 v. Maryland, per Dublin.

GRANEN. Tarwe zonder handel. Rogge bij partij iets lager: 123 ℔ Pruiss. ƒ 216; 117 ℔ Jar. Petersb. ƒ 194, ƒ 196; 119 ℔ N. Arch. ƒ 198, 120 ℔ N. Petersb. ƒ 200; op lev. in Maart ƒ 191, ƒ 190; Mei ƒ 191, ƒ 190. Gerst in een doen: 112 ℔ Jar. Koningsb. ƒ 230. Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad, op 9 vat Olie te leveren: in Nov. en Dec. £ 72½. Raapolie: op 6/w. ƒ 43¼; vlieg. ƒ 42; 1 Dec. ƒ 41¾; 1 Mei ƒ 42½, ƒ 42⅝. Lijnolie: op 6/w. ƒ 31½; vlieg. ƒ 30½; 1 Dec. ƒ 30⅝; 1 Maart, April en Mei ƒ 31⅝. Hennepolie op 6/w. ƒ 40½. Raapkoeken per 1040 stuks ƒ 85 a ƒ 90. Lijnkoeken per 104 stuks ƒ 12 a ƒ 15.

MIDDELBURG 29 November.

GRANEN, ZADEN enz. Ofschoon de aanvoer uit onze naburige eilanden iets grooter dan vorige week was, zoo kan die echter toch nog klein genoemd worden. Voor Tarwe bestond al heel weinig vraag en niet dan hoogbenoodigden kochten, om in hunne behoeften te voorzien. Jar. Zeeuwsche werd ƒ 14.50 verlaten zonder koopers; N. dito, gewone kwaliteit ƒ 11; mindere soorten ƒ 10; puike Jar. Walch. was aan ƒ 15 de mud te koop; puike N. dito ƒ 11.75 a ƒ 11,50; mindere ƒ 11.25; meer afwijkende zonder handel. Zeeuwsche Rogge werd in goede soort geveild aan ƒ 7.50, doch bleef met weinig handel. Gerst algemeen minder begeerd; de beste Winter- kocht men ƒ 6.50 a ƒ 6.25; gewone ƒ 6; mindere ƒ 5.50; dito Zomer ƒ 6.30 a ƒ 6; mindere soorten ƒ 5.50 a ƒ 5 de mud. Boonen. Walch. Witte ƒ 16, ƒ 15, ƒ 14, ƒ 13 naar deugd; dito Bruine ƒ 16, ƒ 15 a ƒ 13 naar kwaliteit; dito Paarden in goede soort weinig ter veil met genegen koopers, men kocht de beste ƒ 7.50, ƒ 7.35; mindere niet begeerd. Erwten. Walch. Groene, waarvan weinig puike soort ter veil, hadden grage koopers aan ƒ 12, ƒ 11.75, ƒ 11.50; mindere soorten ƒ 11 a ƒ 10 naar deugd; Walch. groote ƒ 13; mindere onbegadigd. Koolzaad bleef zonder handel, de vraagprijs was algemeen ƒ 13. Oliën zonder prijsverandering. Raapkoeken ƒ 85 per 1040 stuks. Lijnkoeken ƒ 13 per 104 stuks.

LONDEN 29 November.

SUIKER met meerdere vraag. W. I. tot vaste prijzen. Havanah n.° 9 a 11 41/6 a 42/9; n.° 10 a 10½ zeilende 28/3; n.° 9½ a 10 zeilende 27/6. Madras, Jaggery, Palmyra dato 32/6 a 33/; mooi Jaggery 33/6; Native bruin Madras 35/. Geraffineerden vast; bruine Lompen en ord. Brooden 51/ a 52/. — MELASSEN. Antiqua 22/. — RUM. Leeward 1/10. Demerary 2/. — KOFFIJ met redelijke vraag. Rio good first 56/6. Port au Prince, Januarij ladende 63/9. Haity 65/. — CACAO met meerdere vraag. Trinidad 67/6 a 69/ gedaan. — THEE stil. — RIJST slap; gem. Wit Bengal werd gisteren a 12/6 verkocht. VRUCHTEN. Krenten met goeden omzet. Muscadel Rozijn 67/ a 71/; puik 95/ a 130/. Nieuwe Malaga Vijgen 25/ a 26/. Sevilla 28/; Fransche Amandelen 45/; Nieuwe Fransche Pruimen 22/. — PEPER slap, goede Zwarte Singapore 3[illegible] — [illegible]ADDEN stil. — SALPETER tot lagere prijzen aangeboden; Inl. geraffineerd 43/6 a 44/. — ACID TART. 1/10½ a 1/10¾. — CITRIC vast, 1/10½ a 2/. — MUSKUS [illegible]. Tonquim 21/6 a 32/; Madras Nux vomica 10/6 a 11/. — GOM ELASTIEK mooi Java 1/11; Singapore 1/10. — HENNEP. Manilla stil, bruin £ 20.10; mooi £ 24.10; Hongaarsche £ 39; Nieuw Zeeland. — VLAS £ 17. — METALEN. Schotsch Gietijzer stil, 52/4½. Zink lager, £ 19.15. Tin als voren, Straits 130/6 a 131/. — OLIEN. Lijn- stil, 29/6; Raap- slap; Cocos- onveranderd; Palm- slap, 47/6; Terpentijn- als voren. — TALK slap en 6 a 9 d. lager, loco 60/; dezelfde prijs tot ult. Dec./Voorjaar 60/ a 60/3.

VEEMARKT. De aanvoer van Hoornvee en Schapen was gering; van Kalveren en Varkens was een goede hoeveelheid ter markt; de stemming was iets beter, vooral voor puike soorten, die weder schaarsch waren. Ossen gingen goed tot vorige prijzen van de hand. Schapen werden 4 d. hooger betaald. Kalveren met goede vraag, puike soorten 6 d. hooger dan ll. Maandag; mindere soorten 4 d. hooger. Varkens vast met goede vraag; Ossen 3/2 a 5/; Schapen 4/ a 5/8; Kalveren 3/4 a 5; Varkens 4/ a 5/.

ANTWERPEN 29 November.

VERWHOUT. Tot vaste prijzen zijn 50,000 kil. St. Domingo Campêche afgedaan. — KOFFIJ vast; verkoopen 800 b. Rio. — OLIEZADEN stil; Riga Lijnzaad fr. 51 per tonnetje met zak gedaan. — GRANEN stil. — KLAVERZAAD. Inl. rood fr. 150. — VRUCHTEN. Tot onveranderde prijzen zijn 100 k. Malaga Citroenen en 600 matt. Vijgen afgedaan. — HOP. Aalst 1857 fr. 125 gedaan en wordt thans op fr. 135 gehouden. — RIJST. Arracan en Rangoon gep. fl. 9½ entr. — Geraffineerde SUIKER. Men meldt den verkoop van 50/m. kil. Crushed. — TALK vast. — DIVI DIVI fl. 18½.

HAVRE 27 November.

KATOEN slap, de verkoopen tot 3 ure bedragen slechts 700 b. tot onveranderde prijzen. — KOFFIJ. Haiti op levering fr. 78 entr.; Rio ongew. fr. 76. — INDIGO. Tot geheimen prijs zijn 4 k. Bengal afgedaan. — HUIDEN met goede vraag, B.-A. gedr. fr. 115 a 117½ cons.; M.V. gez. fr. 79½; Rio Grande gedr. fr. 60. — WALVISCHBAARDEN N. W. fr. 5.35; Zuidzee fr. 5 cons. — CACAO. Brazil gevraagd a fr. 20 cons. — TARWE, roode Amerik. fr. 62.

HAMBURG 29 November.

GRANEN. Tarwe stil op de laatste prijzen. Rogge in loco flaauw; af Koningsb. per voorjaar tot 80 th. bco. aangeboden. — RAAPOLIE loco 26, per Mei 26.14. — KOFFIJ onveranderd. — ZINK zonder omzet.

STETTIN 27 November.

GRANEN. Tarwe loco per 85 ℔ roode 78½; per Nov. 80¾ a 80½; Voorjaar 80¾ a 81. Rogge loco per 77 ℔ 45¾ a 46; per Nov. 46¾ a 46½; per Nov./Dec. en Dec./Jan. 46½ a 46¼; Voorjaar 47 a 46¾. Gerst, loco per 70 ℔ Mark. 42 a 43. Haver, 47/50 ℔ Voorjaar 28.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (Z. Z. O.)
Aangekomen.
30 nov. *Ealing Grove*, Jones, Iquique
Vertrokken.
Amphion, Nielsen, Dordt

Hellevoet (Z.O.) *Aang.*
30 nov. *Fijenoord* (st.), Londen
Jacomina, Homan, Riga
Birgitha Melchior, Harboe, Zierikzee
Vertrokken.
Jane, Evans, Newcastle
Effort, Hogg, dito
Jane Elizabeth, Edwards, dito
Jasper, Evans, dito
Vertrouwen, de Vos, dito
Star, Weir, Londen
Thirsk, Riddle, Stockton
Alexandrine, Titcomb, Brouwershaven
Albatross (st.), Liverpool
Zeven Sterren, Hulsinga, Triest
Fairfield, Wilcox, Cardiff
De *Favorite*, Fenwick, is per *Kinderdijk* van Scheveningen op de Kanaalhaven gebragt.

Brielle *Aangek.*
30 nov. *Cologne* (s), Londen
Seagull (st.), Hull
City of Exeter (st), dito
Zoutkandel, v. Woensdregt, Bilbao
Vertrokken.
Alpha, Zijl, Newry
Gemwells, Cook, Hull
Adm. Gator (st), Harlep.
Jane & Margaret, Corbitt, Newcastle
(Z. Z. O.—Z. O.)

Maassluis (O. Z. O.)
Vertrokken.
29 nov. *Arrow*, Hall, Sunderland
Heinrich, Linau, avontuur
30 Niets gepasseerd.

Amsterdam *Vertr.*
29 nov. *Almelo*, Tjebbes, Samarang
30 *Verwisseling*, Boer, Malta
Petrus Horreus, Zwieting, Nantes

Texel (Z.O.—O.) *Aang.*
28 nov. *Frits & Betsy*, Stuut, Frederikstad
29 *Lion* (st.), Londen
Min. Thorbecke (s), Hull
Neptun, Schlytter, Christiania
Oscar, Bonde, Frederikst.
Alberdina, Wolkammer, Laurvig
Gr. v. Rechteren (s), Hull
Ellida, Wang, Frederikstad
30 *Elisabeth*, Mörck, dito
Durango, Eliassen, Laurvig
Vertrokken.
29 *Aaltje Brongers*, Kuperus, Lissabon
Seppe Visser, de Jong, Londen
Seraphine, Morgan, Sunderland
2 *Augustus*, Nelson, Christiania
2 *Venner*, Ostgaard, Frederikstad
30 *Stad Leyden*, van de Poll, Singapore
Alexandrine, Niemann, Rostock
Marys, Watson, Newc.
Faedrenesminde, Thorsen, Frederikstad
Vestalinden, Mörck, dito
Jolund, Falck, Drammen
Enigheden, Ferman, Krageroe
Navigator, Kaas, Tonsb.
Terug uit zee.
29 *Leonora*, Jongebloed, n. Genua

Harlingen *Aang.*
25 nov. *Bernard Barton*, Passifull, Liverpool
Eirene, Tadd, dito

Zierikzee *Vertr.*
28 nov. *Alma*, Bowbyes, Newcastle

Vlissingen (O.) *Aang.*
29 nov. *Anna*, Sjölander, Rio-Janeiro
Pelican, Robson, Callao
Clara, Jäger, Taganrog

—o—

Batavia *Vertrokken*
25 sept. *Valparaiso*, Kok, Rotterdam

Anjer *Gepasseerd*
2 oct. *Emilie*, Bruynseels, Passaroean n. Rott.

Kaap de G. Hoop
TAFELBAAI *Binneng.*
20 oct. *Suomi*, Westerstrahl, Rangoon n. Falmouth

Livorno *Aangekomen*
23 nov. *Rotterdam* (st.), Klasen, Rotterdam
Vertrokken.
20 *Betje Pronk*, Vos, Lond.

Liverpool *Aangek.*
28 nov. *Osprey* (st.), Rott.
In lading.
Compact Goede Trouw, de Vries, Curaçao en Maracaibo
Uitgeklaard.
Seaforth, Marshall, Batavia en Soerab.
Hilleghina Scholtens, Scholtens, Rotterd.
Capella, Harvey, dito

Cardiff *Vertrokken*
27 nov. *Stad Dockum*, Jaski, Hong Kong

Falmouth *Aangek.*
28 nov. *David*, Borschke, Kaap Haïti (heeft een gedeelte der lading over boord geworpen.)

Dungeness *Gepass.*
27 nov. *Christina Helena*, Tjebbes, Amsterdam n. Batavia
28 *India*, Howatt, Rott. n. New-Orleans
William Witherlee, Attwood, dito n. dito

Douvres *Gepass.*
28 nov. *Fanny Kirchner*, Lange, Rotterdam n. Charleston

Deal *Vertrokken*
28 nov. *Alida Sinnige*, Dik, (v. Londen) Venetië
Twee Gebr., Butter, (v. dito) Bilbao

Londen *Aangek.*
28 nov. *Anna Elisabeth*, Schuur, Pillau
Uitgeklaard.
28 *Drie Gezusters*, Nieboer, ...

Gravesend *Aangek.*
27 nov. *Stientje Maria*, Wortel, Groningen

Ipswich *Aangekomen*
28 nov. *Union*, Liep, Groningen

Hull *Aangekomen*
28 nov. *Jeanne Agatha*, Jager, Sevilla
Wiea Gezina, Bossinga, Koningsbergen

Sunderland *Aangek.*
28 nov. *George & James*, Blair, Nieuwe Diep
Elizabeth Radcliff, Philips, dito

Shields *Aangekomen*
27 nov. *Amstel*, Martin, Amst. n. Sunderland
Jane Izat, Reay, N. Diep
John, Brown, dito
Assiduous, Nesbitt, Brouwershaven
James, Shield, dito
Effort, Watson, Rott.
Volunteer, Burdon, d.°
Jacoba, Schultz, dito
Scipio, Lovell, dito
Adolph, Leuss, dito
Johannes, Weberg, Schied.

Newcastle *Uitgekl.*
28 nov. *Cornelia Hendrika*, Muller, Soerabaija
N. R. Gazfabriek, de Goede, Rotterdam
Coral, Cracknell, dito
O. Baynes, Baynes, dito
Marius, Hemmes, Schied.

Leith *Aangekomen*
27 nov. *Phoenix*, Jackson, Rotterdam

Antwerpen *Aangek.*
29 nov. *Alida*, Brouwer, Riga

Cuxhaven *Aangek.*
29 nov. *Willem I* (st.), Hazewinkel, Amst.

Dantzig *Vertrokken*
27 nov. *Sophie*, Hinrichs, Delfzijl

Kroonstad *Aangek.*
20 nov. *Anna & Olga*, Buss, Amsterdam

Elseneur *Gepass.*
24 nov. *Prudenter*, Hansen, Bergen n. Rusland
Susanna Elsina, Krans, Riga n. België

Tonningen *Aangek.*
27 nov. *Rose*, Brunckhorst, Amsterdam
Drewes Roemeling, van Lier, Stege naar Engeland

—o—

Rotterdam 30 nov. Aangaande het schip *Ballark*, kapit. Woodburn, den 31 aug. met eene lading rogge van Archangel naar Harlingen vertrokken, heeft men sedert niets vernomen.

Plymouth 29 nov. Het schip *Lord Clyde*, v. Calcutta naar Londen, is op 50 mijlen afstands van Kaap Recif in brand geraakt en door het volk verlaten.

Livorno 28 nov. De Malthezer bark *Michele*, met tarwe van Taganrog n. Queenstown, is den 11 nov. op 42° NB. en 11° WL. in zinkenden staat verlaten.

—o—

Gepraaid:

27 november, bij Lezard, *Alexander*, Dekker, v. Amst. n. Batavia en Macassar.

27 novemb., bij Portland, *Balgersteyn*, B. Verhagen, van Padang n. Amsterdam, hebbende de twee laatste dagen onstuimig weder gehad; alles wel aan boord.

Door kapit. Jones, te Brouwershaven binnen:

2 oct., op 27° 25′ ZB. en 36° 40′ OL., Eng. schip *Pylla*, v. Rio-Janeiro naar Falmouth.

7 oct., op 21° 40′ ZB. en 22° 15′ OL., Nederl. schip *Prins van Oranje*, kapit. J. Hensing, v. Amsterdam n. Batavia.

9 oct., op 15° 40′ ZB. en 32° 40′ WL., Amerik. schip *Eliza*, sturende om de Z.W.

10 oct., op 14° 30′ ZB. en 32° 30′ WL., Amerik. schip *Minerva*, sturende om de Z. W.

17 oct., op 1° 40′ ZB. en 21° 8′ WL., Deensche brik *Georg Andreas*, v. Hamburg naar Arica.

23 oct., op 1[illegible]° 48′ NB. en 30° 40′ WL., Eng. schip *Eliza*, v. Rio-Janeiro naar Falmouth.

11 nov., op 28° 30′ NB. en 19° 20′ WL., Eng. schip *Mars*, sturende om de Z.W., en op 38° 30′ NB. en 18° 10′ WL., Zweedsch schip *Elisabeth*, sturende om de Z. W.

17 nov., op 45° 40′ NB. en 9° 40′ WL., Eng. bark *Margaret*, sturende om de Z. W.

—o—

29 nov. De wind te **Falmouth** Z. Z. O. en te **Deal** Z. O. ten O.

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 1 dec.: 1ste getijde 5 ure 14 min.; 2de get. 5 ure 38 min.

Arnhem. Waterhoogte 29 nov. 2.07 el.

Keulen. Rijnhoogte 29 nov. 9 v. 9 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Rotterdam.

PADANG, Juno, H. W. Nicolaï. — 4180 b. Koffij en 284 kr. Suiker, Suermondt en Co.; 370 p. Tabak en 59 k. Indigo, Hoffman, Dorrepaal en Co.; 344 kr. Suiker, Bonke en Co.; 87 kr. dito en 2212 boss. Bindrottings, C. Vlierboom en Zn.; 32 k. Indigo, W. Bange en Co.; 785 sch. Tin, N. H. M., 1000 st. Koehuiden, [illegible] Crane en Zn., te Zierikzee; 6 en 5 k. Indigo en 319 b. Tabak, Order; 76 p. en 25 kr. Gom Elastiek, Order voor Amsterdam.

STOCKHOLM 20 November.

GRANEN. De aanvoeren zijn in de laatste dagen vrij belangrijk geweest, ook was er goede vraag. Tarwe rth. 18 a 26. Rogge rth. 14½ a 15½. Gerst op rth. 14½ a 16 gehouden. Haver minder gezocht 88 a 92 oere. Per Voorjaar werd betaald voor Rogge rth. 14¾ en voor Gerst rth. 13½.

KAAPSTAD 22 October.

De handel blijft over het algemeen stil daar de Geldmarkt gedrukt is. De handel in Holl. Producten onbeteekenend door gebrek aan voorraad; alleen Jenever is overvoerd. *INVOEREN.* Men noteert: *Anchovisch* 1/6 per potje. — *Boter.* Holl. 1/8 a 2/ per ℔. — *Blaauwsel* 1/ a 4' per ℔. — *Cigaren.* Holl. 27/ a 50/. — *Jenever.* Roode Kelders 24/ a 25/. — *Zalm.* Gerookte 10/ a 12/6 per blik. — *Ham.* Westphaalsche 1/ a 1/2 per ℔. — *Klompen* 8 d. per paar. — *Koffij.* Java 75/ a 80/ per cwt. — *Kaas.* Gouda 1/5 per ℔; Edammer 3/3 per stuk. — *Kaarsen.* Compositie 1/ a 1/2; Spermaceti 1/3 a 1/4 per ℔. — *Likeuren* 30/ per 12 fleschjes. — *Olie.* Raap- 5/ a 5/6 per gallon; Lijn- ongek. 4/6 per gallon; dito gekookte 4/ per gallon. — *Pickles.* Holl. 35/ per kelder. — *Pik* 25/. — *Paarlgort* 27/ a 30/. — *Rolpens* 13/ per vaatje. — *Stokvisch* 7 d. a 9 d. — *Kandij* 17/ a 20/ per kistje; Holl. Crushed 6 d. per ℔. — *Stijfsel.* Holl. 25/. — *Spek.* Holl. 6 d. per ℔. — *Koornschoppen* 3/. — *Koolteer* 16/ a 20/. — *Verwwaren.* Rood 33/, groen en blaauw 36/, roode Menie 45/, Witlood 39/ in 28 ℔ vaatjes. — *Eau de Cologne.* Ord. 5/, prima 12/ per dozijn.

UITVOEREN. Huiden. Ossen- gedr. rijksd. 4. — *Schapenvellen* rijksd. 0.2.0 a 0.4.4½. — *Wijn.* Ord. per legger rijksd. 51 a 60. — *Vrachten* naar Londen voor Wijn 10/6, Huiden 25/, Wol ½ a ⅝ d., Gemeten Goederen 25/ a 30/.

MADRAS 26 October.

KATOEN. Tinnevelly op levering r. 74; Western r. 59 aangeboden. — SUIKER r. 26 a 27. — K[...] Mysore schoon r. 110 a 115; Natif r. 105 a 107. — R[...] te Cocanadah 1 a 2 annas lager, men noteert r. 5 e[...] Calingapatam r. 4.4. — OLIEZADEN. Drie vierden van [...] oogst in het Noorden is reeds opgekocht, prijzen [...] Gingelly r. 8 a 9. Mosterdzaad r. 22 a 25. — HO[...] Buffel- r. 8 a 10; Herten- r. 40 a 50. — VRACHTEN [...] Calcutta r. 2⅝ per b. — WISSEL op Londen 6/m. 2/0⅝ a 2/0⅞.

Advertentiën.

Voor de vele en hartelijke bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijnen geliefden Echtgenoot, PIETER VAN BEEST, betuig ik, ook namens mijne Kinderen, mijnen opregten dank.

Rotterdam 30 *November* 1860. Wed. P. VAN BEEST, VAN WESSEM.

Voor de bewijzen van deelneming, betoond bij het overlijden van Mevrouw de Weduwe NIC.s MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT, betuigen de Betrekkingen hunnen dank.

Rotterdam 30 *November* 1860.

Ondertrouwd:

JOHANNES MARINUS VORSTMAN,
Theol. Doct., Predikant te Renswoude,
en
WILLEMINA VAN OORDT.

Rotterdam 29 *November* 1860.

Bevallen van eene DOCHTER *A. J. VAN 'T HOFF* — KOLFF.

Rotterdam 29 *November* 1860.

Eenige kennisgeving.

Koninklijke Nederlandsche YACHT-CLUB.

HEEREN LEDEN die CANDIDATEN wenschen voor te stellen, worden verzocht die op te geven aan den Secretaris, *vóór of op den* 3 *December* e. k., vermits, ingevolge Besluit der Algemeene Vergadering van den 3 Julij 1860, na *dien datum* geene Candidaten voor de op den 11 December te houden Algemeene Vergadering meer worden aangenomen.

De Raad,
JOOST VAN VOLLENHOVEN,
Vice-President.
J. HAVELAAR, *Secretaris.*

DIRECTEUREN der **Bank van Leening** te *Rotterdam* zullen op Donderdag den 13 December 1860 of volgende dagen doen Verkoopen **alle** voorhanden **PANDEN**, welke in Julij, Augustus en **September 1859** zijn Beleend. Diegenen, welke den Verkoop hunner Panden wenschen voor te komen, zullen de daarop verschenen Interessen moeten afdoen vóór of uiterlijk op Maandag den 10 December 1860.

De Notaris CAZAUX VAN STAPHORST, Directeur der **Vereeniging tot Hypothekaire Geldschieting op het Nieuwland ten zuidoosten van Wieringen**, adverteert, dat bij gedane

UITLOTING

van **Twee Obligatiën**, ieder groot **ƒ 1000**, uit de Negotiatie ten laste van gemelde Vereeniging, zijn Uitgeloot de Nommers **48** en **53**, weshalve de Obligatien der gemelde Negotiatie, onder die Nommers uitgegeven, **aflosbaar** zijn gesteld tegen den eerstvolgenden verschijndag der Rente, 1° Februarij 1861.

En worden de HOUDERS dier Obligatien mitsdien uitgenoodigd, om de Aflossing daarvan, op evengemelden dag, vóór 12 ure des middags, ten zijnen Kantore, aan het Westnieuwland te Rotterdam, te komen ontvangen, tegen overgifte der Stukken, met de daarbij behoorende dan onverschenen Coupons.

Naar
BATAVIA, SAMARANG EN SOERABAIJA,

het extra Snelzeilend Nederl. Gekoperd **Barkschip** ***S. VAN HEEL***, Kapit. D. H. DIETZ, voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor.

Adres bij KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Naar
BATAVIA EN SOERABAIJA,

het extra Snelzeilend Nederl. Gekoperd **Barkschip** ***Commissaris des Konings van der Hein***, Kapit. J. VAN ZANTEN, voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor.

Adres bij KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

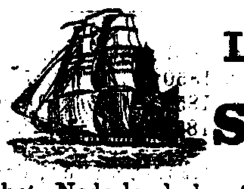

Te *Rotterdam*
LIGT IN LADING NAAR SOERABAIJA (DIRECT),

het Nederlandsche Gekoperde **BARKSCHIP** ***EERSTELING***, Kapit. E. DE ZEEUW BAGCHUS W. Zn.

Adres ten Kantoren van de Bevrachters 'T HOEN, HUDIG & Co., en de Cargadoors HUDIG & PIETERS, VISSER & VAN DER SANDE en J. A. NIEUWKAMP & Co., te Rotterdam, en te Dordrecht bij de Cargadoors VISSER & VAN DER SANDE en D. VAN WAGENINGEN.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

Dienst tusschen Rotterdam—Mannheim.

Aanvang nemende van af 1 December 1860.

Van ROTTERDAM langs NIJMEGEN naar MANNHEIM, des **Maandags, Dingsdags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags**, des morgens ten **10** ure.

Van NIJMEGEN naar ROTTERDAM, des **Maandags, Dingsdags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags**, des morgens ten **5** ure.

De meeste dezer Stoombooten hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **2 Slaapkamertjes**, welke laatste voor eene Reis *af te huren* zijn.

	Enkele Reis. G. K.	Enkele Reis. V. K.	Heen en terug. G. K.	Heen en terug. V. K.
VRAGT: Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN	ƒ 1.80.	ƒ 1.20.	ƒ 2.70.	ƒ 1.80.
" " " KEULEN	ƒ 4.70.	ƒ 2.95.	ƒ 7.—.	ƒ 4.70.
" " " MANNHEIM	ƒ 9.36.	ƒ 5.85.	ƒ 14.60.	ƒ 9.95.

Rotterdam 29 *November* 1860.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

ROTTERDAM-LONDEN.

BATAVIER, Kapit. *W. Smith.*

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Dingsdag 4 December, 's middags **12** ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Iederen Zondag, des morgens ten **11** ure, van de **Dublin Werf.**

FIJENOORD, Kapit. *H. Rolfe*,

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Zondag 2 December, 's morgens **8** ure. | **Zondag 9 December**, 's morgens **8** ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Donderdag 6 December, 's morg. **8** ure. | **Donderdag 13 December**, 's morg. **8** ure.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij en hare Cargadoors de Heeren D. A. VAN OORDT & Co., in de Boompjes te Rotterdam, en bij alle Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij.

Bij den Boek- en Kunsthandelaar P. C. HOOG, Hoofdsteeg alhier, is Heden *gratis* verkrijgbaar:

NIEUWE CATALOGUS

VAN ZIJN UITGEBREID ASSORTIMENT
HOLLANDSCHE, FRANSCHE, HOOGDUITSCHE en ENGELSCHE

KINDERWERKJES.

ALMANAKKEN, BOEK- en PRACHTWERKEN, enz.,

BIJZONDER GESCHIKT TOT
St. Nikolaas-, Kers- en Nieuwjaars-Geschenken.

E. VAN VLIET Az.,

STEIGER te ROTTERDAM,

HEEFT VOORRADIG EENE BUITENGEWONE GROOTE KEUZE

FIJNE FRANSCHE PRENTE[N]

EN EENE KEURIGE COLLECTIE

PRENTBOEKEN

IN PRAGHTBANDEN,

waarvan hij zich wenscht te ontdoen, aangezien de Opruiming tot het ein[de] dezer maand voortduurt; ter bespoediging der Opruiming zijn de Prijzen dan ook daarnaar geregeld, welker *goedkoopheid* bij de Bezigtiging *overtuigend blijken zal.*

EVENZOO DUURT TOT HET EINDE DEZER MAAND NOG VOORT

de Opruiming van den Détail-Handel i[n]

SCHRIJFBEHOEFTEN,

TOT ZEER LAGE PRIJZEN.

E. VAN VLIET Az.,
Magazijn van Schrijfbehoeften, Boekhandel[...]
Fabriek van Schrijfboeken.

Door ***P. C. HOOG***, te *Rotterdam*, is heden verzonden:

MERKWAARDIGE
MANNEN.
SCHETSEN VOOR JONGENS.
Gedeeltelijk naar het Engelsch door S. J. VAN DEN BERGH.
Met 4 Platen, keurig gebonden, Prijs *ƒ 1.90.*

MERKWAARDIGE
VROUWEN[.]
SCHETSEN VOOR MEISJE[S.]
Gedeeltelijk naar het Engelsch door Mevr. [...] WESTRHEENE.
Met 4 Platen, keurig gebonden, Prijs *ƒ 1.[...]*

ZOMER- EN WINTERVREUGD. SCHETSEN EN VERHALE[N]

DOOR

P. DUYS, D. HOUTKAMP, H. ILPSEMA VINCKERS, W. C. NOACK, P. PARSON, C. [...] KOETSVELD C. Ez., J. VAN REYN en anderen.

27 Vel in 4.° Met 4 fraaije Platen; gebonden in half linnen met keurig gelithographieerden Om[slag.]

PRIJS ƒ 2.40.

W. H. J. DICKE

heeft Ontvangen Versche

TERRINES DE FOIES GRAS.

SAKSISCHE KANARIEVOGELS.

Alhier is gearriveerd WILHELMINA SCHUTZ, met eene Groote Partij ***Saksische* KANARIEVOGELS**, zingende zoo bij **Avond** als bij **Dag**, fluitende de **Nachtegaalslag, Waterrol** en **Belrol.** Is uitgepakt bij J. A. ARTSEELEN, in het Hang, wijk 2—411, Rotterdam.

DEPOT van THEE.

De **THEEËN** uit het Thee-Magazijn van **JAN VAN REES & ZOON**, te *Zwolle*, uitmuntende door Kracht, Geur en bovenal door Waterhoudendheid, zijn voortdurend in verzegelde Pakjes van 2½ en 5 Ons, voorzien van Stempel, Prijs en Nommer, verkrijgbaar bij *C. J. W. SNABILIE* Jr., Grootemarkt, n.° 148, te Rotterdam, alwaar Prijs-Couranten te bekomen zijn.

TREKPLEISTERS VAN ALBESPEYRES.

Met de aan die TREKPLEISTERS aangebragte zwarte zijde opgelegd wordende, heeft de blaartrekking in den tijd van 6 of 8 uren plaats, terwijl de gewone Pleisters eerst na 24 uren werken. — Het **Papier van Albespeyres** onderhoudt daarna *geheel alleen* eene overvloedige en regelmatige ettering, zonder reuk of smart. — Sedert meer dan 40 jaren worden de **Trekpleisters van Albespeyres** voortdurend aanbevolen door de beroemdste Geneesheeren, Professoren, Chefs van Hospitalen en Leden van geleerde Genootschappen; op bevel van den Gezondheidsraad worden zij gebezigd door de Militaire Dienst in Frankrijk; het is een dier zeldzame verbeteringen, zoo schreef het Institut Médical, waarvan de Geneesheer nota behoort te nemen. — Te bekomen bij den Uitvinder te Parijs, Faubourg Saint-Denis, 80, en in alle Landen bij de Apothekers en Droogisten, die van aanbevelenswaardige en echte Fransche Geneesmiddelen voorzien zijn. — Daar een vervalscher tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld is, moet men steeds eischen, dat de naam van Albespeyres op iederen Pleister voorkomt en zich bovendien van de echtheid der herkomst overtuigen.

De AANGIFTEN,

tot het **Doorvoeren van Goederen**, overeenkomstig het Koninklijk Besluit 4 October 1860 (Staatsblad n.° 60), zijn Heden verkrijgbaar gesteld bij de Boekdrukkers Wed. LOCKE & ZOON.

De Boekhandelaren **J. VAN BAALEN & ZONEN** hebben uitgegeven en verzonden:

DE EENHEID DES BIJBELS.

EENE TOESPRAAK
DOOR
W. FRANCKEN Az.,
Predikant te Rotterdam.
Prijs 30 Cents.

Rotterdamsche Schouwbur[g.]

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

ZATURDAG 1 DECEMBER 1860:

DE BEMOEIAL,

of eindelijk heeft hij het toch goed gema[akt!]
Blijspel in 8 Tafereelen, vrij naar 't Hoogduit[sch] van *Albini*, door *C. J. Roobol.* — Vooraf:

VADER TURLUTUTU

of de Honderdjarige,
Tooneelspel met Zang, naar 't Fransch van *D[...] Davernes.*

Aanvang ten ***half zeven*** *ure preci[es.]*

NIEUWE SCHOUWBUR[G]

op de Kruiskade.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONEELISTEN.

Directie: ***BREEDÉ & VALOI[S.]***

ZATURDAG 1 DECEMBER 1860:
(*N.° 7 van 't Abonnement.*)

VERGELDING,

of een Avontuur onder Karel IX van Frank[rijk,]
Tooneelspel (van het Théâtre Français) in 3 Bedrij[ven,] *Frédéric Soulié* en *Badon* vrij gevolgd, door *C. J. Roobol.* — Daarna:

Uw leven is in gevaar!

Blijspel in 1 Bedrijf, naar het Engelsch van *Mad[...] Morton*, door *G. A. Johnson.* — Tot slo[t:]

Een Nacht in Venetië,

nieuw groot Divertissement, gearrangeerd door [den] Heer *Zinck.*

DANSEN:

1. PAS DE DEUX, door den Heer en Mad. **Zi[nck.]**
2. GRAND PAS DE SHAWLS et DE M[AN]TEAUX, door M.lle **Mathilda**, Gez. [...] **Velzen** en Mej. **Kettman.**
3. DANSE COMIQUE, door den Heer **Zi[nck]** en Mej. **Belinfante.**
4. PAS HONGROIS, door Mad. **Zinck.**
5. GRAND FINALE, door het geheele B[allet-]Personeel.

Aanvang ten ***half zeven*** [...]

1ste Rang *ƒ* 1.25. Parterre 75 Cts. Galerij 30[...]

ZONDAG 2 DECEMBER 1860:

PARTIJWOEDE,

of Engeland in het jaar 165[...]
geschiedkundig Tooneelspel in 5 Bedrijven, vrij [naar] het Hoogduitsch van *Ziegler*, door *C. J. Roo[bol.]*

Aanvang ten ***acht*** [...]

1ste Rang *ƒ* 1. Parterre *ƒ* 0.75. Galerij *ƒ* 0[...]

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.20, 11.40, 3.20, [...]
" " alleen n. 's Hage: 9.45 's morg., 9.40
" Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.25, [...]
" 's Hage " " 8.30, 10.41, 1.30, 4.10, 6.39
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.30, 2.15, 4.55, 7.25, [...]

Rijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50[...]
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15[...]
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.55, 1.10, 5.20[...]
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, [...]
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, [...]
Aank. te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30, [...]

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antw. en Breda: 10.15 's morg. en 3[...]
" Antwerpen: 7.50, 12.20, 5.35; de laatste alle[en] Breda en Moe[rdijk.]
" Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alle[en] Antwerpen en M[oerdijk.]

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotter[dam.]

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
ZATURDAG 1 December 1860, N°. 287.

KENNISGEVING.

Verkiezing van leden van de Kamer van Koophandel en Fabrieken.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van ROTTERDAM doen te weten:

dat in de vergadering van kiesgeregtigden, heden gehouden op het Raadhuis, tot *leden der Kamer van Koophandel en Fabrieken*, ter vervulling der met ultimo December aanstaande door aftreding te ontstane *elf* vacaturen, zijn *herbenoemd*: de Heeren *G. J. Mees, M. M. de Monchy, J. C. Th. Philippi, J. R. Veder, F. W. C. Blom, A. van Rijckevorsel Hz., J. J. Reuchlin, P. H. Tromp, D. Dunlop, D. P. van Wageninge* en *G. A. Schlankenheym.*

Rotterdam den 30 *November* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, *de Burgemeester,*
L. NIERSTRASZ. J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.
Tweede Kamer.
Beraadslagingen over de Staatsbegrooting voor 1861.

Zitting van Vrijdag 30 November.

De Tweede Kamer heeft heden voortgezet de beraadslaging over Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1861 (*Departement van Binnenlandsche Zaken*).

Het eerst waren aan de orde de artt. van de IVde afdeeling (*Medische politie*).

Art. 52 wordt aangenomen.

Bij art. 53 (wering van epidemische en besmettelijke ziekten en bevordering der koepok-inenting *f* 2000) betoogde de heer *Westerhoff*, dat het ondoelmatig was om uit dien post *f* 1500 te bestemmen voor de belooning aan geneeskunstoefenaren, die zich met ijver tot de koepok-inenting bij minvermogenden verdienstelijk hebben gemaakt; deze belooning was niet noodig om den ijver der geneeskunstoefenaren aan te zetten. — De heer *Idserda* verzet zich op gelijke gronden tegen de uitgetrokken som van *f* 1500, betoogende dat de ondervinding het onvoldoende, ja schadelijke van zoodanige premien had aangetoond. — De heer *Mackay* was van een tegenovergesteld gevoelen; wat de wetenschap ook leere, de practijk had hem aangetoond, dat het noodig was om den ijver vooral van plattelands-geneeskunstoefenaren te prikkelen, die niet altijd door de „Himmliche" Wetenschap alléén tot de inenting worden gedreven. — De heer *Hoynck van Papendrecht* vereenigt zich met de bezwaren, tegen de voorgedragen belooning door de twee sprekers aangevoerd; de tegenzin tegen de inenting bepaalde zich hoofdzakelijk bij een bepaald kerkgenootschap en nu geloofde hij, dat premien dergelijke bezwaren niet zullen kunnen uit den weg ruimen. Bovendien waren in verschillende plaatsen genootschappen tot bevordering der vaccine, zoodat aanmoediging van Regeringswege hem niet noodzakelijk voorkomt. Vroeger was dat geschied, doch de Regering was daarop na eene ondervinding van 20 jaren terug gekomen; welke overwegende redenen bestonden nu, om op den maatregel thans terug te komen? — De heer *Nolthenius* ondersteunde het gevoelen van den heer Westerhoff; ook hij geloofde niet, dat men het voorgestelde doel zou bevorderen door de wijze, waarop de Regering dat wilde doen. — De heer *de Poorter* verzoekt den Minister, om in plaats van geldelijke tegemoetkomingen te geven, de belasting op het patent der geneeskunstoefenaren af te schaffen. — De heer *Cool* ondersteunde de voordragt der Regering; hem had de ondervinding geleerd, dat zoodanige aanmoediging als door haar bedoeld wordt wel degelijk noodzakelijk is. — De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, antwoordt, dat hij is een voorstander van de vaccine, maar in dien zin, dat hij niemand uit godsdienstige of uit andere gemoedsbezwaren geweld zou willen doen. Doch juist als voorstander der vaccine, wilde hij haar bevorderen door al de middelen, die ten dienste staan van de Regering. De statistiek toont aan, dat de toepassing der vaccine teruggaat; dat feit heeft de aandacht der Regering getrokken. De Minister zal niet beslissen, of het is toe te schrijven aan minderen ijver der doctoren; maar zeker is het, dat reeds vele gemeenten op hare begrootingen hebben uitgetrokken sommen om de doctoren voor de vaccine te betalen, daar anders de doctoren de minvermogenden niet zouden vaccineren. Wanneer men teruggekomen was van dien maatregel, om medailles toe te kennen, dan was dit alleen geschied uithoofde van de vele misbruiken, die daarvan het gevolg waren. Thans wil de Regering medailles toekennen ter waarde van *f* 20, onder voorwaarden, die de vroegere misbruiken zullen weren. Zoo zal de medaille niet worden toegekend, als vroeger, aan hem die de meeste inentingen deed, maar aan hem die zich *verdienstelijk* heeft gemaakt met betrekking tot de koepok-inenting bij minvermogenden. Wat betreft de „koepokstof" toonde de Minister aan, dat de Regering op weinig kostbare wijze wilde bevorderen de verspreiding van *oorspronkelijke stof*, als zijnde, volgens het advies van bijna alle geneeskundige commissien, van het hoogste gewigt. De geheele proef zou slechts *f* 500 kosten, en het ware wenschelijk die proeve te nemen, die de heilrijkste gevolgen kon hebben.

Het art. 52 werd daarna in stemming gebragt en aangenomen met 35 tegen 28 stemmen.

Tegen stemden de heeren Wijbenga, van Hoëvell, Reinders, van der Linden, van Eck, van Bosse, de Poorter, Hoynck, Olivier, Zylker, Westerhoff, de Raadt, Anemaet, van Twist, Betz, Poortman, Kingsma, Idserda, Beens, van Zuylen, Hugenholtz, Blussé, van Wintershoven, v. Goltstein, v. Voorthuysen, van Heukelom, Thorbecke en Dullert.

Art. 53 werd aangenomen *zonder* stemming en art. 54 (*opleiding van vroedvrouwen*) met 51 tegen 12 stemmen.

Tegen stemden de heeren v. Hoëvell, Heemskerk Bz., van Bosse, Hoynck, Olivier, Westerhoff, Betz, Poortman, v. Zuylen, Wintershoven, v. Heukelom en Dullert.

De artt. 55, 56 en 57 werden zonder discussie aangenomen.

De Vde afdeeling (verdere uitgaven betrekkelijk het binnenlandsch bestuur) lokte in het algemeen geen discussie uit.

Art 58 wordt *aangenomen.* Bij art. 59 stelt de heer *Betz* voor, om de in dat artikel uitgetrokken drukkosten voor den *Staats-almanak* ad *f* 4000 van dat artikel weg te nemen, daar hij niet overtuigd is dat de uitgave van zoodanigen almanak strikt noodzakelijk was, en het was alleen *deze* maatstaf, die de toetssteen voor de aangevraagde gelden moest zijn. De *residentie-almanak* voldeed vrij wel in de behoefte, en was de uitgave van den *Staats-almanak* meer als weelde te beschouwen. — De heer *van Lynden* acht de uitgave niet zoo geheel verwerpelijk; de *residentie-almanak* had vele leemten; maar mogt besloten worden tot de uitgave, dan hoopte hij dat de Minister zorgen zou voor eene zooveel mogelijke volkomenheid in den arbeid. — De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, had de zaak gevonden gereed door zijn voorganger; ware de zaak geweest in haar geheel, de Minister zou misschien geaarzeld hebben een voorstel te doen tot de uitgave van den *Staats-almanak.* Maar alles was gereed; alle moeijelijkheden, die groot waren, zijn overwonnen, en ook meende de Minister dat er geene reden was om niet een proef te nemen voor één jaar. Hij liet echter het oordeel daarover vrijelijk over aan de Kamer. Wat het amendement betreft moest de Minister opmerken, dat de *Staats-almanak* slechts kostte *f* 2000, de overige *f* 2000 waren voor de uitgave van het *statistisch jaarboek* bestemd. — De heer *Betz* wijzigde, dienvolgens, zijn amendement in dier voege, dat nu van de *f* 13,000, uitgetrokken op art. 59, slechts *f* 2000 zouden worden afgenomen. — De heer *van Hoëvell* ondersteunde het amendement. Er zijn hier twee groote beginselen gesteld, 1°, treedt hier de Staat in concurrentie met de particuliere industrie; 2°, dat zeer streng moet worden vastgehouden het beginsel van zuinigheid, met het oog op de groote uitgaven voor de spoorwegen. — De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, antwoordt, 1°, dat de klagten over de *residentie-almanak* veelvuldig en gegrond waren, en de *Staats-almanak* wint het verre in volledigheid, en 2°, dat de *f* 2000, hier gevraagd, nog geen *last* zullen zijn voor den Staat, want daartegen staan over de inkomsten van het debiet. — Na nog eene refutatie van den heer *van Hoëvell* werd het amendement van den heer *Betz* in stemming gebragt en *aangenomen* met 45 tegen 17 stemmen.

Tegen stemden de heeren Strens, Reynders, van der Heiden, Dommer, Hoekwater, Lijcklama, van Lynden, Schimmelpenninck, Wichers, Oomen, Wintgens, van Franck, Kerstens, Kien, de Lom, Mackay, Meylink.

Vóór den aanvang dezer stemming hadden zich de heeren van Goltstein en van Bosse verwijderd.

Art. 60 (jaarwedden voor de Rijkscommissie voor de Statistiek) wordt, op verzoek van een der leden, in stemming gebragt en *aangenomen* met 35 tegen 25 stemmen.

Tegen stemden de heeren v. Amerongen, Begram, v. Nispen, v. Heukelom, Meylink, Thorbecke, Dullert, v. Hoëvell, v. Heiden Reinestein, v. d. Linden, Heemskerk Bz., v. Lijnden, Olivier, Anemaet, van Twist, Bots, Poortman, Storm v. 's Gravesande, Kingma, Wintgens, Idserda, van Zuylen, Kien en Slicher van Domburg.

De artt. 61 tot en met 67 worden zonder *discussie* aangenomen.

Over de VIde afdeeling (*Waterstaat en Publieke werken*) vraagt niemand het woord in het algemeen.

Zonder discussie worden aangenomen de artt. 68 tot en met 72.

Bij art. 73 (*Onderhoud en herstelling der Landsgebouwen te 's Hage* (*f* 135,000) betoogt de heer *van Eck* de noodzakelijkheid, om deze zaak bij eene afzonderlijke wet te regelen. Welk nut bijvb. zou opleveren de herstelling van de groote loterijzaal zonder dat men daaraan eene bepaalde bestemming gaf? Daarom stelde hij voor om den post met *f* 75,000 te verminderen. — De heer *Storm van 's Gravesande* verzet zich tegen het denkbeeld van den heer van Eck, die betoogd had dat het noodig ware, om van de loterijzaal te maken eene vereeniging van zalen voor de regtbank en het kantongeregt. — De heer *van Bosse* zal stemmen vóór het amendement; hij geloofde dat de uitgave tot herstel der loterijzaal niet dringend noodzakelijk is. Neemt men de *f* 75,000 aan, er zou een gebouw hersteld worden, dat niet gebruikt zou worden. Afbreken wilde hij het ook niet; maar de loterijzaal zou moeten worden gebezigd om aan te vullen het gemis aan ruimte voor departementen. Doch in dit geval was het nu geen tijd, om broksgewijs tot zoodanig herstel over te gaan; alles moest afhangen van besluiten, te nemen met betrekking tot algemeene plannen. — De heer *Wintgens* hoorde met leedwezen deze discussie aan; hij vreesde dat men zoo lang zou delibereren tot dat de zaal zou zijn ingestort. Nederland is arm aan historische monumenten; de loterijzaal was 6 eeuwen oud, daaraan verbinden zich de roemruchtigste herinneringen van ons Land, en hij voor zich kon niet medewerken om zoodanig monument te sloopen. Hij zou Nederland met schaamte zien vervuld, wanneer dat gebouw zou onder gaan uit begrip van eene kwalijk geplaatste zuinigheid. — De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, refereerde zich aan de verdediging van den vorigen spreker. Voor de eer der Natie werd gevorderd het behoud van de loterijzaal; dat behoud was een bewijs van vereering van de groote daden van het voorgeslacht; niet ligtvaardig mogt men de sloopende hand slaan aan dergelijke monumenten. Alhoewel dit nu niet was de bedoeling van den voorsteller des amendements, moest de Minister verklaren dat, volgens de deskundigen, de eerste storm de beste het gebouw kon doen instorten. Waartoe ook uitstel? De zaak is overbekend; wat zal de Kamer met uitstel winnen? Welke ook zijn de algemeene plannen van verbouwen, de zaal zal *niet* krijgen eene bepaalde bestemming; zij moet *zaal* blijven in een toestand, zoo na mogelijk aan den *oorspronkelijken toestand.* — De heer *Mackay* vraagt, of men de verbouwing van de zaal niet kon uitstellen tot dat het gebouw van den H. Raad zou zijn afgebouwd, opdat het parket van den procureur-generaal kunne worden verplaatst en alzoo met de zaal tegelijk de Regerings gebouwen kunnen worden hersteld. Hij zag in één jaar uitstel niet dat groote gevaar. — De heer *van Bosse*, adstrueerde zijne opinie nog nader, dat men het herstel der zaal moest brengen in verband tot de verbouwing van het Binnenhof. Overigens herinnert zich de spreker niet, dat de bedoelde zaal in verband staat met eenige roemrijke herinnering uit onze geschiedenis. De algemeene verbouwing achtte hij wel zoo noodig als het herstel der zoogenaamde loterijzaal. — De heer *van der Linden* zal stemmen vóór het amendement. De vervallen toestand der zaal was sedert jaren lang een ergernis voor het publiek. Na 1848 was aan de publieke gebouwen nu en dan iets gedaan, vóór 1848 niets. Van dáár de vervallen toestand van 't geheele Binnenhof. Spreker hechtte aan de zaal en aan het Binnenhof; het was het tooneel onzer grootste bestaande feiten geweest; slooping zou gelijk staan met breken met ons verleden. En toch zou hij stemmen vóór het amendement; want hij wil systematische verbouwing, hij wil restauratie in den geest des tijds voor het geheele Binnenhof. Hij wilde niet overgaan tot uitgaven voor de loterijzaal, zonder te kennen het plan van de geheele verbouwing, waarmede het herstel der zaal, volgens de Memorie van Toelichting, in verband staat. — De heer *van Eck* verdedigde zijn amendement tegen de daartegen in gebragte bezwaren. Hij protesteert tegen de onderstelling, dat hij geen eerbied zou hebben voor de monumenten van 't voorgeslacht; hij verlangde integendeel dat aan de zaal eene goede bestemming zou worden opgegeven; de verbouwing der zaal stond *niet* op zich zelve en daarom was eene behandeling van de geheele zaak bij afzonderlijke wet dringend noodzakelijk. — De heer *Wintgens* antwoordde den heer van Bosse o. a. dat de herinneringen aan de loterijzaal talrijk waren; hij herinnerde aan de instelling van de St. Jacobs-orde door Floris V; aan Oldenbarneveld; aan de vergadering van alle gewesten in 1651 enz. — De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, verdedigde andermaal zijne voordragt, op grond van de hooge noodzakelijkheid, en daarbij op nieuw aantoonende dat de zaal, steeds *zaal* moest blijven, en alzoo niet kon staan in verband tot eene geheele verbouwing van het Binnenhof. — De heer *Poortman* vraagt, hoe, indien de loterijzaal zal worden gerestaureerd in den geest van de 13de eeuw, daarmede te rijmen was het plan, om een ijzeren dak te bouwen met groote lichtramen? — De heer *Storm van 's Gravesande* verzekert dat bij alle restauratien in Frankrijk, zelfs bij den Dom te Keulen, ijzeren daken werden gebezigd; dat men zich schamen moest als de zaal niet werd hersteld, al zag men slechts op het voorbeeld van België, dat tot onderhoud zijner monumenten zoo veel deed. — De heer *van der Linden* betoogt, daarentegen, dat er deskundigen zijn die zich verzetten tegen die aanwending van ijzer bij de restauratie van oude gebouwen. — Na re- en dupliek van den Minister van Binnenlandsche Zaken en van andere sprekers, die reeds 't woord gevoerd hebben, werden de debatten gesloten, nadat de Minister had verklaard, op uitnoodiging van den heer Nolthenius, dat de geheele uitgaven tot restauratie der zaal zouden bedragen *f* 125.000.

Het amendement van den heer *van Eck* werd *verworpen* met 33 tegen 22 stemmen.

Tegen stemden de heeren Oomen, Wintgens, van Franck, Gevers, Cool, Dirks, van Goltstein, van Amerongen, Begram, van Nispen, Mackay, Meylink, Bieberstein, Hoffman, Bots, van Foreest, van Asch van Wijck, Strens, van der Heiden, Mijer; de Brauw, Heemskerk Bz., Dommer, Hoekwater, Lijcklama, Nolthenius, van Lijnden, Heemskerk Az., Delprat, Zijlker, Schimmelpenninck, Storm van 's Gravesande en de Voorzitter.

Op art. 74 (*aanbouw van nieuwe localen te 's Hage*) stelde de heer *Betz* voor een amendement om het bedrag van *f* 150,000 te verminderen met *f* 18,938.25, als zijnde bestemd volgens de Memorie van Toelichting „ter voorziening in de verdere bebouwing van het Binnenhof, waarvoor ten laste van 1862 de verder benoodigde fondsen zullen worden aangevraagd." Het gold hier dus een nieuw werk, waarvoor thans de gelden voor voorbereidende werkzaamheden werden gevraagd. Spreker verlangde die gelden niet toe te staan, 1°, omdat hij het plan-zelf niet kende; en 2°. omdat hij niets verlangde te doen dan hetgeen strikt noodzakelijk is. — De heer *van Nispen* zegt, dat de Kamer alleen thans te beslissen had, of *nu* het oogenblik was gekomen om te beginnen met de verbouwing van het geheele Binnenhof; spreker geloofde dat dit oogenblik niet was gekomen. — De heer *Storm van 's Gravesande* zou stemmen vóór het amendement, omdat hij bang was voor de grootsche plannen van den bouwmeester, en hij dus niet wenschte dat er een begin gemaakt werd met degelijke plannen.— De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenlandsche Zaken, wil de meest stellige toezeggingen doen, dat van de hier gevraagde gelden geen gebruik zal worden gemaakt, dat over de zaak zelve door de Kamer zal worden beslist. Intusschen moest de Minister zich verzetten tegen het amendement, omdat het mogelijk kon zijn dat uit den post van art. 74 nog zal moeten worden gekweten tot voltooijing van het gebouw voor den Hoogen Raad. Bovendien, sedert de indiening der begrooting is gebleken dat ook het gebouw voor Kolonien nog zal moeten kosten *f* 8000 voor verwarmings-toestellen, waarop de vorige Minister niet had gerekend. — De heer *Betz* herinnerde, dat de bouw van den H. Raad reeds eene misrekening had opgeleverd en dat hij zich dus verbaasde over de tweede misrekening, die voor de deur stond; en dat nu behoefte schijnt te bestaan aan *f* 8000 voor verwarmingstoestellen ten behoeve van het gebouw voor kolonien; terwijl de Regering die behoefte had kunnen voorzien en dus brengen op de begrooting. — De heer *van der Linden* ondersteunde het gevoelen van den vorigen spreker, zich daarbij beklagende over de weinige zorg, die besteed werd bij het maken van bestekken voor het bouwen van instellingen, zoodat telkens misrekening plaats had. — De heer *van Nispen* beklaagt zich ook dat de bouwmeester van 's Lands gebouwen de gronden niet vooraf onderzoekt, waarop gebouwen moesten worden gevestigd, en dat nu in de laatste ure werd verklaard dat er *f* 8000 te kort kwam voor verwarmingstoestellen voor 't gebouw van kolonien. — De heer *van Heemstra*, Minister van Binnenl. Zaken, antwoordt, wat betreft den Hoogen Raad, dat hij slechts de *mogelijkheid* had betoogd van een te kort op de kosten; en wat betreft het gebouw van kolonien. er *was* gerekend op verwarmingstoestellen; maar de bouwmeester had gemeend dat zij behoorden onder *ameublement* en niet onder de *kosten van daarstelling.* In laatstgenoemden zin werd beslist; openhartig. zonder eenige reserve had de Minister de toedragt der zaak medegedeeld; er was van zijne zijde geenerlei toeleg tot verrassing van de Kamer. — De heer *Betz* merkte op, dat art. 74 kon worden overgeschreven voor onvoorziene uitgaven; kwam er dus te kort voor Hoogen Raad of Kolonien de Minister was in staat uit laatstgenoemden post gelden te putten. — Daarna werd het amendement van den heer *Betz aangenomen* met 64 tegen 3 stemmen.

Tegen stemden de heeren Reinders, Schimmelpenninck en van Foreest.

Art. 75 werd zonder discussie aangenomen.

Bij art. 76 (verbetering der rivieren en onderhoud der herstelling van de rivierwerken *f* 933.750) behandelde de heer *Dommer van Poldersveldt* de, in de gewisselde stukken ter sprake gebragte verzakking van een bij de Waal het naast gelegen gedeelte van Nijmegen. Hij hoopte dat de Regering niet de kosten van herstel zou vorderen van de gemeenten, en dat in elk geval het herstel zelfs niet zou worden vertraagd, hangende het geschil over de vraag, wie de kosten zou dragen. — De heer *Delprat*, die lid is geweest van de commisie voor onderzoek van de bedoelde verzakkingen, zette de zaak uit een, ten betooge dat het hier alleen gold plaatselijk belang. — De heer *Dommer van Poldersveldt* betwistte deze stelling, daar, volgens hem, de verzakking niet is accidenteel, maar door Rijkswerken gelegd in de rivier, aan de overzij. De schade was dus berokkend door het Rijk, en moest nu ook door den Staat worden hersteld. — De heer *van Nispen* sloot zich aan bij het gevoelen van den laatsten spreker, en de heer *Begram van Jaarsveld* wees op de dringende behoefte om te gemoet te komen aan de bezwaren, welke door de werken tot digting der killen in den Biesbosch of het zoogenaamde Bergscheveld en tot vorming eener nieuwe Merwede zijn ontstaan voor de waterlossing en den waterafvoer der menigvuldige landerijen langs der Linge en de Merwede.

Wegens het vergevorderde uur werd de Vergadering verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

KANAAL
door Holland op zijn Smalst
en Verbetering van den
WATERWEG VAN ROTTERDAM NAAR ZEE.
VOORLOOPIG VERSLAG.
(*Vervolg en slot.*)

§ 3. Zelfs aangenomen, dat de aanleg der beide waterwegen nuttig en noodzakelijk is en dat zij volkomen aan het doel zullen beantwoorden, zou het, naar veler gevoelen, raadzaam zijn, daarvoor vooreerst nog geen besluit te nemen. Onze Staat bevindt zich ongetwijfeld in gevaar van door te veel te gelijk te willen ondernemen, niets tot stand te brengen. Nu binnen een beperkt aantal jaren ons Land in alle rigtingen door spoorwegen moet worden overdekt, schijnt de voorzigtigheid aan te raden om, alvorens daarbij nog verscheidene andere kolossale werken te voegen, de ondervinding te laten spreken, wat wij inderdaad vermogen. Men dacht daarbij niet enkel aan het gevaar van het brengen van verwarring in de geldmiddelen, maar ook aan de mogelijkheid, dat onze materiële werkkracht blijken mogt tegen de eischen, die men thans daaraan doen wil, niet opgewassen te zijn. Wanneer op zoo vele punten te gelijk groote werken worden aangevangen, schijnt het bezwaar volstrekt niet denkbeeldig, dat het zeer moeijelijk, ja zelfs onmogelijk zal zijn, het daarvoor vereischt getal werklieden en de benoodigde materialen te verkrijgen, of dat althans dagloonen en prijzen tot eene ongehoorde hoogte zullen stijgen. Toen de Raad van den Waterstaat het doorgraven van Holland op zijn smalst geheel op zich zelf beschouwde, heeft hij, blijkens het medegedeelde op bladz. 34 van het verslag van 1 augustus 1859, met groote zorgvuldigheid het werk over een zeker aantal jaren verdeeld, opdat er genoegzame tijd ware voor de aankweeking van het benoodigde rijshout. Thans zouden daarbij nog een aantal andere werken komen, waaraan bij het opmaken van genoemd verslag niet werd gedacht. Met name zouden gelijktijdig de werken voor de verbetering der uitwatering van de Maas worden ondernomen, die alleen gedurende drie of vier jaren al het beschikbare rijshout moeten wegnemen, dat door ons Land wordt voortgebragt. (*Rapport over de verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee.* bladz. 21.) Tevens zou op acht onderscheiden punten de arbeid aan de spoorwegen worden begonnen; zou aan de Groninger scheepvaartkanalen de hand worden geslagen, die dan toch zeker de werkkrachten eener geheele provincie zullen absorberen, en zouden door het Departement van Oorlog onderscheiden nieuwe defensiewerken worden aangelegd; gezwegen nu nog van den gewonen jaarlijkschen arbeid tot verbetering der hoofdrivieren en van zoo menig ander openbaar werk. Bij de Memorie van Beantwoording omtrent het vorig wetsontwerp wegens de doorgraving van Holland op zijn smalst werd, blijkens het medegedeelde op bladz. 16, het bezwaar omtrent het verkrijgen van het benoodigde rijshout voor dat kolossale werk, in verband met hetgeen de spoorwegen zouden vorderen, geenszins gering geacht. De Regering gewaagde destijds reeds van een hulpmiddel om aan deze ongelegenheid, zoo noodig, te gemoet te komen. Toen was echter nog van den Rotterdamschen waterweg geene sprake en zouden de spoorwegen niet door het Rijk, maar door bijzondere maatschappijen worden aangelegd. Zou de Regering zich dus thans wel sterk kunnen maken, dat het bij de volvoering van al hare plannen niet aan arbeidslieden en materieel ontbreken zal? Men mag er aan twijfelen, en herhaalt dus, dat de behoedzaamheid gebiedt met de thans behandelde openbare werken te wachten tot men omtrent dit gewigtig punt eenige meerdere zekerheid, eenig meerder doorzigt verkregen heeft. Inzonderheid wat den waterweg van Amsterdam naar zee betreft, mag niet uit het oog verloren worden, dat het daarbij vooral ook den aanleg van kolossale werken *in* het IJ en *in* de Noordzee geldt, en dat, indien het daarvoor op een gegeven tijdstip aan het noodig getal werklieden en aan de vereischte hoeveelheid materialen ontbrak, het welgelukken van geheel het plan in de waagschaal zou worden gesteld.

In eene der afdeelingen voegde men er bij, dat het bij het bouwen der spoorwegen zich nog denken laat, zonder al te groote schade voor het algemeen belang, het werk te staken, als ongunstige geldelijke omstandigheden of andere redenen dit noodzakelijk mogten maken. Van eene niet geheel voltooide spoorweglijn kunnen de afgewerkte vakken nog ten nutte van het verkeer worden gebruikt, in sommige gevallen welligt zelfs met eenig geldelijk voordeel. Van een kanaal daarentegen als dat door Holland op zijn smalst is geen nuttig gebruik denkbaar zoolang het *geheele* werk niet is voltooid. Moest men, om welke reden dan ook, den arbeid daaraan staken, de ten koste gelegde millioenen zouden weggeworpen zijn.

Van de zijde van andere leden werd het gewigt dezer bedenkingen niet ontkend; maar die bedenkingen waren dan toch welligt voor oplossing vatbaar. Bij het overwegend belang, dat er voor Nederland in eene afdoende verbetering der groote waterwegen, in verband met de aan te leggen spoorweglijnen, gelegen was, moest men zich niet te spoedig laten afschrikken. Blijkens de rede van den Minister van Financien bij de aanbieding der Staatsbegrooting waren voor de thans behandelde kolossale werken reeds 3 a 4 millioen beschikbaar. Het zou de vraag zijn, of de tegenwoordige voordragt, in plaats van te veel te omvatten, niet juist daarin zoude zijn, dat zij de aandacht te uitsluitend op twee punten vestigde: te zeer door den wensch om alleen de belangen van Amsterdam en Rotterdam te bevorderen, was ingegeven. Was eenmaal het beginsel aangenomen, dat de havens, door welke het handelsverkeer op onze spoorwegen moet worden gevoed, op Staats kosten beter toegankelijk behooren te worden gemaakt, dan kwamen Harlingen, Groningen, Delfzijl en Vlissingen daarvoor evenzeer in aanmerking als Amsterdam en Rotterdam. De Zeeuwsch-Limburgsche spoorweg kon inzonderheid, als internationaal gemeenschapsmiddel, niet aan zijne bestemming beantwoorden, zoolang de haven van Vlissingen in haren tegenwoordigen, geheel onvoldoenden toestand bleef. Het mogt bevreemding wekken, dat aan deze zeer wezenlijke behoefte van Regeringswege volstrekt niet gedacht werd. Van de andere zijde werd geantwoord, dat, wat er

ook van behoefte aan verbetering van andere havens wezen mogt, het niet anders dan rationeel kon worden genoemd, het beter toegankelijk maken der hoofdzetels van ons handelsverkeer op den voorgrond te stellen en daarmede de reeks van werken van dezen aard aan te vangen.

§ 4. Na deze voorloopige opmerkingen werd meer bepaald *de doorgraving van Holland op zijn smalst* overwogen. Daarbij noemden verscheidene leden die doorgraving, op zichzelve beschouwd, een allezins noodzakelijk en doeltreffend werk.

Zulk eene afdoende verbetering in onze gemeenschap met de zee is ook vooral noodzakelijk in het belang van Amsterdam. Het is eene treurige waarheid, dat de scheepvaart en de handel dier eerste onzer koopsteden achteruitgaan, en dat verschijnsel moet hoofdzakelijk, zoo niet uitsluitend, aan de onvoldoende verbinding dier stad met de Noordzee, door middel van een veel te lang en te ondiep kanaal, worden toegeschreven; een kanaal voor zeeschepen van de grootste soort, zoo als men die in onzen tijd bouwt, onbruikbaar, en waarop de kleinere, om hunne bestemming te kunnen bereiken, een te grooten afstand moeten afleggen, aan te veel slijtaadje zijn blootgesteld en te groote kosten aan sleeploon en dergelijke vorderen. Wierd daarin niet voorzien; wierd Amsterdam niet nader en beter aan zee gebragt, het zou te eeniger tijd het lot van Enkhuizen te gemoet kunnen gaan, en dit zou aandruischen tegen het wezenlijk belang des Vaderlands.

Andere leden vereenigden zich volkomen met deze beschouwing, wat het onvoldoende van den tegenwoordigen waterweg van Amsterdam naar de zee betrof. Zij konden echter niet zoo gaaf toegeven, dat de achteruitgang dier koopstad uitsluitend daaraan toe te schrijven was, dat het Noordhollandsch kanaal niet aan de behoeften van onzen tijd voldoet. Eene medewerkende oorzaak scheen ook daarin te zoeken, dat Amsterdam te streng vasthield aan vroegere handelsgebruiken en daardoor de ontwikkeling zijner eigene scheepvaart te zeer belemmerde. Zouden niet andere redenen in aanmerking komen, bijv. de gunstiger ligging van Rotterdam voor de gemeenschap te water met Duitschland en de grootere ondernemingszucht en handelsijver, waardoor Rotterdam zich boven Amsterdam onderscheidt?

De behoefte, die Amsterdam heeft aan eenen beteren waterweg, werd volmondig erkend. In eene der afdeelingen heerschte zelfs op dit punt volkomene eenstemmigheid. De groote vraag bleef echter, of Amsterdam niet spoediger, met minder kosten en met meer zekerheid van een goeden uitslag, te helpe ware door eene radicale verbetering van het bestaande, dan door het graven van het nieuwe kanaal. Die vraag, welke reeds de vroegere overweging van het ontwerp tot het doorgraven van Holland op zijn smalst heeft beheerscht, was, naar het oordeel van velen, door de sedert ontvangen Memorie van Beantwoording niet voldoende opgelost en werd thans door de Regering geheel ter zijde gelaten.

Volgens voorstanders der doorgraving van Holland op zijn smalst nam al het aangevoerde niet weg, dat het nieuwe kanaal onbetwistbare voordeelen boven het Noordhollandsche, zelfs in zijnen verbeterden toestand, bezitten zou. De afstand van Amsterdam naar zee zou door den nieuwen waterweg tot op een derde of een vierde worden teruggebragt. De nieuwe waterweg zou breeder, dieper, gemakkelijker voor de scheepvaart zijn.

§ 5. Ook met opzigt tot de havendammen heerschte verschil van gevoelen. Er waren leden, die de mogelijkheid van het leggen der havendammen aan den ingang van het nieuwe kanaal wel niet betwijfelden, maar toch de vrees niet van zich konden weren, dat men bij dit werk met groote tegenspoeden zou te worstelen hebben.

Naar het oordeel van andere leden waren de bezwaren tegen het aanleggen der nieuwe haven in de Memorie van Beantwoording of liever in de stukken, waarop zij zich beriep, genoegzaam wederlegd. Zij schenen althans niet van zóó afschrikkenden aard, dat men op grond daarvan het denkbeeld van het nieuwe kanaal geheel moest laten varen.

§ 6. De veranderde rigting, die de Regering aan het nieuwe kanaal geven wil, maar vooral de wijze waarop die geheele wijziging van het oorspronkelijk plan wordt voorgesteld, werd in de afdeelingen nagenoeg eenparig afgekeurd. Zelfs de leden, die in 't afgetrokkene voor het denkbeeld der doorgraving van Holland op zijn smalst gestemd waren, moesten erkennen, dat die plotselinge ommekeer van zienswijze, zonder eenige afdoende ontwikkeling der daarvoor pleitende gronden, hen tegen de geheele voordragt had gestemd en ook bij hen het vermoeden doen post vatten, dat het der Regering met de geheele zaak geen ernst ware.

Inzonderheid echter scheen de nieuwe rigting van het kanaal bedenkelijk, omdat de afdamming van het Wijkermeer daardoor noodzakelijk wordt.

§ 7. De doorgraving van Holland op zijn smalst werd ook in verband met den aanleg van den spoorweg van Amsterdam naar het Nieuwe Diep beschouwd. Men vroeg, welke afdoende noodzakelijkheid voor het tot stand komen van dien spoorweg bestond, als het nieuwe kanaal het voorname, zoo niet het eenige gemeenschapsmiddel van Amsterdam met de Noordzee worden moest en de haven van het Nieuwe Diep als nagenoeg onbruikbaar voor de groote scheepvaart verklaard wierd.

Van den anderen kant deed men opmerken, dat de voorstanders der doorgraving van Holland op zijn smalst geenszins van meening waren, dat die waterweg het eenige gemeenschapsmiddel van Amsterdam met de Noordzee worden zou. Het nieuwe kanaal zou vooral voor de vaart naar de meer zuidelijke havens en voor de stoompaketvaart op Engeland moeten dienen, en het bestaan van het Nieuwe Diep als zeehaven in geenen deele overbodig maken. De spoorweg zou dus voor de daar aangevoerde goederen te gebruiken en ook in zoo ver niet nutteloos zijn, als hij te hulp kwam aan hetgeen het Noordhollandsche kanaal gebrekkigs heeft. Intusschen erkende men insgelijks van deze zijde, dat het van hooggaande weelde getuigen zou, indien Amsterdam te gelijk door twee kostbare kanalen en een weinig minder kostbaren spoorweg met de Noordzee verbonden wierd. Ook daarin ligt het bewijs, dat de plannen der Regering niet met de noodige zorg beraamd zijn en dat het belang der schatkist daarbij op eene onverklaarbare wijze uit het oog is verloren.

§ 9. Over het algemeen toonde men zich gunstiger gestemd voor de verbetering van *den waterweg van Rotterdam naar zee* dan voor de doorgraving van Holland op zijn smalst. Beide werken zijn, zoo als reeds vroeger werd aangemerkt, niet op ééne lijn te stellen. Hier geldt het de verbetering der uitwatering in zee van eene onzer hoofdrivieren; eene verbetering, naar het schijnt, met vrij wat meer kans op eenen goeden uitslag en met veel minder kosten ten uitvoer te leggen. Niet enkel Rotterdam, maar ook de overige Maassteden hebben daarbij overwegend belang, en men betreurde het dus, dat de Regering, door alleen die koopstad te noemen, aan het werk te zeer eene locale kleur gegeven heeft. In weerwil der bestaande belemmeringen hebben scheepvaart en handel zich aan de Maas in de laatste jaren op eene zeer in 't oog vallende wijze ontwikkeld. Eene nog schitterender toekomst is aan den handel der Maassteden voorbehouden, indien het gelukken mogt die belemmeringen uit den weg te ruimen. Is de mond der Maas voor groote zeeschepen ten allen tijde toegankelijk, onze handel zal ongetwijfeld onder gunstiger voorwaarden dan thans met dien van Antwerpen kunnen mededingen.

Intusschen bestonden ook hier, zelfs geheel afgescheiden van het finantiële vraagstuk, gewigtige bedenkingen. De moeijelijkheid, waarmede men bij den aanleg der hoofden in zee zou hebben te worstelen, zou weinig minder zijn, dan die men bij het stichten der nieuwe haven te Wijk aan Zee ontmoeten zou. Vooral echter ontbrak, althans naar het gevoelen van verscheidene leden, afdoende zekerheid, dat door de ontworpen werken eene voldoende diepte in den nieuwen riviermond zou worden verkregen en dat de dieptelijn vóór dien mond zich niet verplaatsen zou, zoodat men na eenigen tijd bij het naderen van den nieuwen riviermond dergelijke ondiepten ontmoeten zou, als thans voor de Maas liggen.

In eene der afdeelingen trad men omtrent deze beide hoofdpunten in breedvoeriger beschouwingen. Het gevoelen van den Raad van den Waterstaat, zeide men, dat in den nieuwen riviermond de vereischte diepte zal worden verworven, steunt hoofdzakelijk op eene nota, onder n.º 9 bij het verslag van 21 augustus 1858 gevoegd, aan welk verslag men op nieuw hulde deed, en op eene daartoe betrekkelijke berekening van den ingenieur Caland. Maar aan de juistheid dier berekening werd getwijfeld. Zij steunt eensdeels op de onderstelling dat de eb zes uren duurt, terwijl die volgens de aanwijzing op bijlage n.º 5 tot het aangehaalde verslag te Brielle 8 uren aanhoudt; anderdeels op die, dat al het afkomend rivierwater gedurende de eb door den nieuwen Maasmond zal afstroomen. Maar is die afvloeijing van al het water, van de Lek aangevoerd, door den nieuwen riviermond wel zoo zeker? Zal men bij de doorgraving van de oostelijke punt van Rozenburg, een deel van dat water langs de rivieren afvloeijen, die thans de Nieuwe Maas heet? Kwam er aanmerkelijke wijziging in den berekenden tijd van afstrooming en in de hoeveelheid afstroomend water, het gevoelen van den Raad van den Waterstaat omtrent het verkrijgen van de noodige diepte in en voor den riviermond bleef niet meer aannemelijk; want dit steunt juist op die beide grootheden, tijd en waterhoeveelheid, en op de daaruit afgeleide stroomsnelheid. In verband hiermede moest men twijfelen, of buiten den riviermond de verlangde diepte verkregen en behouden zou worden. De ontworpen mond zal, volgens het plan, uitkomen in eene waterdiepte van 25 a 50 palmen bij laag water. Men wenscht die diepte op 70 palmen bij hoog water, dat is op 54 palmen bij laag water, te brengen. Er zal dus ook nog buiten de hoofden verdieping moeten ontstaan. Bestaat daarvoor genoegzame zekerheid en is integendeel niet te vreezen, dat hier zal plaats hebben, wat bij alle riviermonden wordt opgemerkt, namelijk eene verondieping buiten den mond, ten gevolge van het nederzinken der door de rivier aangevoerde stoffen bij elke kentering van het tij? Daarenboven nog achtte men de diepte van 70 palmen bij hoog water buiten de hoofden nog te gering. Daarbij wordt aangenomen, dat schepen van 60 palmen diepgang bij eenigzins bewogen zee den riviermond zouden durven naderen. Maar waarom wordt dan voor den havenmond bij Wijk aan Zee, waarin het vergelijkenderwijs stil water zal zijn, een standvastige waterstand van 70 palmen noodig gekeurd? Waarom wil men daar tusschen de havenhoofden bij laag water 80 a 100 palmen diepte behouden? Men kon zich deze tegenstrijdigheid niet goed verklaren.

Al verder werd gevraagd, in hoever de belangen der uitwatering van Delfland bij het verleggen der dijken en dammen langs het Scheur en bij de aan te leggen kribben in de Maas benadeeld zouden kunnen worden, en of de werken ter verbetering der Nieuwe Maas, waarvoor ook weder op de thans aanhangige Staatsbegrooting sommen worden uitgetrokken, in verband met den ontworpen nieuwen waterweg staan, althans daaraan dienstbaar kunnen worden gemaakt.

Eenige leden deden opmerken, dat indien men, op reeds vroeger aangevoerde gronden of met het oog op de zeer gewigtige finantiële bedenkingen, die de tegenwoordige voordragt opwekte, voor 's hands ook de verbetering der uitwatering van de Maas ter zijde leet, het allezins wenschelijk zou zijn, aan het verlengen der schutkolken van de sluizen in het kanaal van Voorne de hand te slaan. Reeds in het verslag van den Raad van Waterstaat van 21 augustus 1858 werd op bladz. 23 deze verbetering verklaard geen uitstel te gedoogen. De kosten van dit werk werden door dien raad op *f* 400,000 geraamd.

De tekst van art. 2 van het wetsontwerp gaf tot soortgelijke bedenkingen aanleiding als die van art. 1. Ook hier zou men eene beknopte omschrijving van het werk, onafhankelijk van daarover door den Waterstaat uitgebragte verslagen, gepast keuren en de vermelding van later noodig te achten afwijkingen van het plan vermeden willen zien.

§ 10. Ook al waren vele der reeds ontwikkelde bezwaren tegen deze wetsvoordragt weg te ruimen, zou de groote meerderheid in den nieuwen last, die, door de aanneming aan 's Rijks schatkist zou worden opgelegd, een schier onoverkomelijken hinderpaal zien. Ook wat dit hoofdpunt betreft, is de inhoud der Memorie van Toelichting geheel onbevredigend.

De uitgaven voor het kanaal van Amsterdam naar de Noordzee worden in die memorie op *f* 18,800,000 begroot. Maar die som, al neemt men voor een oogenblik de juistheid der raming aan, drukt zeer zeker het geheel bedrag der vereischte kosten niet uit. De verdedigingswerken nabij de nieuwe te stichten haven worden voor memorie uitgetrokken, terwijl die dan toch bij het behandelen der vorige voordragt op een millioen gulden werden begroot (bladz. 18 der vroegere Memorie van Beantwoording). Er wordt van de mogelijkheid gesproken, dat voor de bevaarbaarheid van het IJ een nieuw kanaal van de Spaarndammer sluizen tot in het Noordzee-kanaal noodig zou zijn, hetwelk *f* 300,000 zou kosten. Vrij kostbare werken zouden te Zaandam moeten worden aangelegd, die, zegt de Regering, ten laste der gemeente moeten komen, maar waarvan later in de Memorie van Toelichting op eene wijze gewag wordt gemaakt, die aan de mogelijkheid doet denken, dat ook daarin de Staat voor een goed deel betrokken zou worden. Onderscheidene uitgaven van ondergeschikten aard, maar die dan toch bij eene geheele uitvoering van het plan onvermijdelijk zullen zijn, worden in het geheel niet vermeld; b. v. de landsinrigtingen en kantoren, die men bij de nieuwe haven zal moeten vestigen en die daar, evenmin als aan het Nieuwe Diep, kunnen ontbreken.

Wanneer men dus de vlugtige raming van kosten, die in de Memorie van Toelichting voorkomt, tot grondslag neemt, zal voor den Amsterdamschen waterweg alleen zeer zeker eene som van 20 a 21 millioen moeten worden uitgegeven. Maar is die grondslag aannemelijk? Onze Waterstaat heeft in de laatste jaren bij menige gelegenheid ramingen geleverd, die later bij ondervinding bleken veel te laag te zijn geweest. Men denke slechts aan het Apeldoornsche kanaal, aan den Hollandschen IJssel en vooral ook aan de drooge dokken te Willemsoord. Die laatste werken waren van dien aard, dat geen aannemer de drooghouding van het nieuwe dok voor zijne rekening wilde nemen. Als er in de Noordzee op aanmerkelijke diepte havendammen moeten worden gelegd, zal ongetwijfeld hetzelfde verschijnsel zich openbaren. Waar zal dan het einde zijn van eene reeks van uitgaven, die vele millioenen hooger kunnen stijgen dan thans wordt vermoed.

Dit is nog niet alles. Het Noordhollandsch kanaal kost thans aan *gewoon onderhoud*, volgens de berekening op bladz. 39 van het verslag van den Raad van Waterstaat van 1 augustus 1859, omstreeks een ton gouds meer dan het opbrengt. Wierden de plannen der Regering uitgevoerd, de onderhoudskosten van het Noordhollandsch kanaal zouden niet verminderen, vermits men dien waterweg onmogelijk onbruikbaar kan laten worden. De kosten van onderhoud, van sluiswachters en dergelijke voor het nieuwe kanaal zouden daarbij komen, en tegenover die verdubbelde jaarlijksche uitgaaf zou niet veel meer staan dan de tegenwoordige opbrengst van het Noordhollandsch kanaal. Men zal toch de kanaalregten en sluisgelden ook op den nieuwen waterweg zoo matig mogelijk moeten stellen, omdat anders geheel het doel van het werk gemist wordt. Welke denkbeelden men ook van de verlevendiging der Amsterdamsche scheepvaart na het tot stand komen van het nieuwe kanaal moge koesteren, aanwas van zuivere opbrengst der beide kanalen naar de reden van het toegenomen getal in- en uitgaande schepen is niet te verwachten. Soortgelijke geldelijke bezwaren gelden met opzigt tot de verbetering van den mond der Maas. Indien dat werk volkomen gelukte, zou de schatkist de inkomsten, die het kanaal van Voorne thans opbrengt, geheel of grootendeels verliezen, zonder eenige vergoeding hoegenaamd. Al stelt men derhalve de rente van het voor den aanleg der beide werken besteedde kapitaal ter zijde — een kapitaal, dat ligt tot 30 millioen kan klimmen, — zal de Staat, ten gevolge van het bestaan en het onderhoud der nieuwe waterwegen, met een jaarlijkschen last of eene jaarlijksche winstderving van eenige tonnen gouds bezwaard worden.

Nu voerde men wel aan, dat Amsterdam in de kosten van het Noordzeekanaal voor een bedrag van 3 millioen zou te gemoet komen; maar ook die bijdrage was verre van genoegzaam verzekerd. Daaraan was de hoogst onaannemelijke voorwaarde gehecht, dat de drie millioen eerst verstrekt zou worden, als het kanaal voltooid en opengesteld was. De werkelijke uitbetaling werd dus naar eene onzekere en nog zeer verwijderde toekomst verschoven. De leden, die de doorgraving van Holland op zijn smalst als meer in het locaal belang van Amsterdam dan in dat van het algemeen beschouwden, konden er zich reeds moeijelijk mede vereenigen, dat die stad slechts een zesde van de aanvankelijk geraamde som zou bijdragen; maar wat werd er van geheel de waarde van dit offer, als de kansen van mislukking van het werk geheel voor rekening van den Staat wierden gelaten? Even als altijd in dergelijke gevallen, zou de bijdrage termijnsgewijze, naar mate van den voortgang van het werk, behooren te worden verstrekt. Dan werden ook latere moeijelijkheden over de uitbetaling afgesneden. Thans reeds is het der aandacht niet ontsnapt, dat, terwijl de bijdrage zelve door den Gemeenteraad is toegezegd, de zekerheid, dat zij ook na het veranderen der rigting van het kanaal zal worden verstrekt, volgens de Memorie van Toelichting tot dit ontwerp alleen op eene verklaring van burgemeester en wethouders berust. Men vroeg of zoodanige verklaring voor het aansprakelijk stellen der gemeente wel voldoende ware. Tevens wilde men weten, of voor de verbetering van den mond der Maas ook bijdragen van de meest belanghebbende handelssteden verkregen zouden worden. Verscheiden leden ontkenden niet, dat zij de pogingen tot het verwerven dier bijdragen met leedwezen hadden gezien. Zij herinnerden maar al te zeer het bedel-systeem, vroeger ten aanzien der spoorwegen gevolgd en dat dan toch op eene verwarring van begrip omtrent plaatselijk en algemeen belang steunde. Ook hier zou welligt, zelfs indien de gemeenten zich ... willig voor... alles met eene kwijtschelding eindigen. In elk g... zouden bij het uitvoeren der Regeringsplannen 25 a 30 millioen, die de beide waterwegen zou... verzwelgen, voor verre het grootste deel door den ... moeten gedragen worden.

Tegen zulk een nieuwen, zwaren last zou ... onder alle omstandigheden moeten opzien; th... vooral bestond reden te over om daarvoor terug... deinzen. Toen juist een jaar geleden het voo... omtrent de doorgraving van Holland op zijn sm... in de afdeelingen der Kamer werd onderzocht, ... waagde men reeds met ernst en nadruk van het gev... om onze geldmiddelen gedurende eene reeks van j... zóó zeer te verbinden, en zóó zeer te rekenen ... het voortdurend genot van buitengewonen voorsp... en groote Oost-Indische baten. De buitengewone ... gaven, zeide men destijds, die, volgens de Regeri... plannen, in de eerste jaren te doen zijn, bereike... kosten der doorgraving daaronder begrepen, *het ... zettend cijfer van* $63\frac{1}{2}$ *millioen*. Thans, na t... maanden, is dat cijfer van dreigende buitengew... uitgaven reeds veel meer dan verdubbeld. Bij ... 25 millioen voor de beide waterwegen komen ... durende de eerste acht of tien jaren de 110 mil... voor de spoorwegen, de 16 millioen voor de sl... emancipatie, de 6 millioen voor de buitengew... defensiewerken en de 12 ton voor de Groni... scheepvaartkanalen, te zamen 158 millioen. Nu sp... men niet eens van vele andere buitengewone uitga... die zich met genoegzame zekerheid laten voorspe... waarvan men hier alleen de verhoogde uitgaven ... de West-Indische koloniën na de emancipatie en ... afkoop van den Stadertol noemen zal. Wat ... bij zoodanig bekommerend uitzigt, dat de Min... van Finantien verzekert, voor het eerste jaar van ... aanleg der nieuwe waterwegen 3 a 4 millioen beschik... te hebben; eene som die, als de emancipatie tot ... kwam, toch niet beschikbaar blijven zou?

§ 11. Ook indien men zich met de gedane ... dragt kon vereenigen, zouden vele leden zich t... de wijze, waarop de Regering de daaruit voortvloe... uitgaven wilde toegestaan hebben, moeten verkl... Het was niet genoegzaam dat voor deze beide g... werken jaarlijks eene som op de Staatsbegrooting ... uitgetrokken. Bij de wet moest voor elk dier w... daargelaten eene algemeene begrooting, eene ... werkte jaarlijksche begrooting worden vastgesteld ... rekend naar hetgeen men meende in den loop ... het dienstjaar tot stand te kunnen brengen. Op h... stuk V moest dan ieder jaar zoodanige som w... uitgetrokken als voor de beide werken het slo... der jaarlijksche begrooting uitmaakte.

De commissie van rapporteurs bestaat uit de h... van der Linden, Delprat, Thorbecke, Storm ... 's Gravesande en ter Bruggen Hugenholtz.

Vaststelling der begrooting voor ... Gestichten te Ommerschans en ... Veenhuizen voor de dienst 1861.

Het in de afdeelingen der Tweede Kamer gehe... onderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling ... begrooting voor de gestichten te Ommerschans ... Veenhuizen voor de dienst van 1861, heeft o. ... de volgende beschouwingen aanleiding gegeven.

Eenige leden zijn daarbij teruggekomen op de v... of deze gestichten wel kunnen geacht worden in ... deele te voldoen aan de vereischten der strafwet... de zoogenaamde *dépôts de mendicité* betreft, tot w... en strafbaarstelling der bedelarij. — Naar aanle... van de verklaring, voorkomende aan het slot v... Memorie van Toelichting, hebben onderscheiden ... aangedrongen op eene bespoediging der te n... beslissing omtrent de vereeniging der gestichte... Ommerschans en te Veenhuizen. — Met het oo... de uitgestrekte heidevelden, aan het gesticht te V... huizen toebehoorende, welke nog door geleid... ontginning tot vruchtbaren grond kunnen wo... herschapen, wenschten enkele leden de aandach... Regering te vestigen op de houtteelt, waarvoor ... inziens, onder die eigendommen eene aanzienlijk... gestrektheid gronds is aan te wijzen, die, beho... tot bosch aangelegd en onderhouden, in betr... lijk korten tijd vruchten kan afwerpen. — ... de tucht in de gestichten werd veel nut verwacht ... eene meer algemeene toepassing van het penite... stelsel op 's Rijks gevangenissen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn...
te Rotterdam.